

Frihet över Heder

En post-strukturell diskursanalys av den mediala debatten
kring hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige

Adam Mirza Baig
Ludvig Olanders

Abstract

Hedersvåld är ett omtvistat och känsligt ämne på den politiska dagordningen i Sverige. Förhållningssättet gentemot problematiken delar den feministiska och antirasistiska rörelsen som, å ena sidan värnar etniska gruppers rättigheter och emancipation, men som å andra sidan inte vill underblåsa den tilltagande nationalismen och rasismen. Denna studie syftar till att synliggöra den politik och makt som genomsyrar hedersproblematikeringen. Vi har i vår forskning funnit att vissa betydelser och föreställningar låsts fast och fått en hegemonisk status i media samtidigt som andra förståelser och kunskaper marginaliserats. I gensvar mot detta argumenterar vi för att den mediala problemrepresentationen kring hedersbegreppet är problematisk och att ett breddat perspektiv är nödvändigt i sättet vi förstår och talar om problemet. Vidare argumenterar vi för att ett intersektionellt, post-kolonialt och reflexivt förhållningssätt har potential att destabilisera dessa låsta betydelser och möjliggöra en problematisering som undviker de skadliga effekter som den dominerande diskursen skapar.

Nyckelord: Heder, Media, Post-strukturalism, Hegemoni Intersektionalitet, Problemrepresentation, Islamofobi

Antal ord:

10876

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte och Forskningsfråga.....	3
1.2	Bakgrund och Tidigare Forskning.....	3
2	Teori	6
2.1	Governmentality.....	6
2.1.1	Hegemoni	7
2.2	Subjektifiering.....	7
2.3	Post-strukturell Definition av Diskurs.....	8
3	Metodologi	10
3.1	Carol Bacchis WPR-Metod.....	10
3.2	Reflexivitet – Forskarens Egen Position	11
3.3	Material	12
3.4	Artikelurval och Avgränsning.....	13
4	Analys	15
4.1	Vad Representeras 'Problemet' Vara i Media?.....	15
4.2	Vilka Antaganden och Premisser Underbygger Denna Representation av 'Problemet'?.....	18
4.3	Vad lämnas Oproblematiserat i Denna 'Problem'-Representation?.....	21
4.3.1	Var är Tystnaderna? Kan 'Problemet' Tänkas och Talas om på ett Annat Sätt?	22
4.4	Vilka Effekter Produceras Genom 'Problem'-Representationen?	24
4.4.1	Invandrarkvinnan	25
4.4.2	'Den Blundande' Feministen	27
4.4.3	'Den Sanningssäggande' Feministen	29
5	Sammanfattning och Avslutande Reflektioner	32
5.1	Sammanfattning	32
5.2	Reflektioner.....	33
5.3	Självreflektioner	34
6	Referenser	35

6.1	Primärmaterial.....	35
6.2	Sekundärmaterial.....	37
6.3	Offentligt Tryck.....	40

1 Introduktion

Den 8e mars 2018, kvinnodagen, öppnar SVT Opinion sitt program med orden ‘‘Idag är det nationella kvinnodagen och vi ska ha en stor debatt om hedersvåld’’ (SVT Play 2018). Detta, tillsammans med de partipolitiska åtgärdsprogram som presenterats under detta valår, illustrerar tydligt att hedersfrågan positioneras på den politiska dagordningen (Sjöstedt 2018, Avci et al 2018). Tidigt i programmet konstateras det att denna fråga inte hitintills tagits på tillräckligt stort allvar. Debatten berör i huvudsak Feministiskt Initiativ, ett parti som aldrig haft ett riksdagsmandat, och deras förhållningssätt till frågan och en tydlig konsensus infinner sig i rummet att partiet, och dess anhängare, är och har varit en försvårande omständighet i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det redovisas en statistik om att det rör sig om ‘‘100 000’’ individer som är berörda av detta förtryck, och detta går förbi obemärkt och ofrågasatt i studion. I andra mediala sammanhang berörs den statistiska basen för att beskriva hedersproblemets utbreddhet och omfång. ‘‘240 000’’, skriver Aftonbladet (Kerpner&Röstlund 2017), ‘‘långt över hundra tusen’’ säger en statliga rapport (SOU 2014:49, 213), medan FN:s befolkningsfond uppskattar att ‘‘5000’’ hedersrelaterade *mord* sker varje år över hela världen (UNFPA 2000). Oklarheten kring, dels vad det är vi talar om när det kommer till *hedersrelaterat våld och förtryck* (HRV), och dels vilket omfång fenomenet har - är påfallande och det statistiska underlaget är ofokuserat på grund av denna oklarhet kring vad det är man egentligen mäter.

I denna förvirring tar vi utgångspunkt i denna uppsats, där vi vill ta oss an den här frågan ur ett större perspektiv fränkopplat diskussionen kring hur utbrett, och till vilket omfång HRV-problemet har. Detta eftersom det idag inte finns en konsensus kring den empiriska grunden (SOU 2014:49, 213). Istället vill vi fokusera på hur en fråga, såsom heder, *blir till ett problem*, hur det förstås på olika sätt, vilka implikationer detta medför samt vilka faktiska konsekvenser det får. Den myndighet som jobbar i direktanslutning till hedersproblematik i Sverige idag är främst Socialtjänsten. Den uppstådda förvirringen och kontroversialiteten i hedersfrågan berörs i interndokument, utbildningsmaterial och statliga rapporter som myndigheten förlitar sig på i sitt arbete. I en internrapport (Länsstyrelsen Dalarna 2018) intervjuas handläggare på socialtjänsten om sitt arbete med HRV. Intervjuobjekten uttrycker i rapporten att den samhällsdebatt och normbildning som råder kring det offentliga samtalet om HRV skapar en osäkerhet till hur frågan skall förstås och hur dem ska förhålla sig till den i sitt arbete. Handläggarna beskriver hur deras egna värderingar, myndighetens värderingar och samhällets värderingar blir motstridiga och hamnar i en konflikt vilket påverkar deras uppfattning kring arbetets legitimitet och acceptans. De samhällsdebattarna får således ett inflytande över hur arbetet med hedersvåld hanteras (Länsstyrelsen Dalarna 2018:48-57).

Vi anser därför att det är nödvändigt att situera denna uppsats i dessa vidare samhällsdebatter. Därbland de ideologiska, partipolitiska - men även vetenskapliga sådana. Det är även därför vi valt att utgå från medialt material - för att fånga även dessa debatter i det offentliga samtalet. Intresset och förståelsen vi bär med oss in i arbetet består av insikter som härstammar från bl.a. det post-koloniala och feministiska forskningsfältet och dessa kommer fortlöpande hänvisas till i uppsatsen. Uppsatsen förlitar sig i övrigt på ett i huvudsak post-strukturellt analytiskt ramverk som kombineras med influenser från nämnda forskningsfält. Vi har valt denna inriktning trots att den, i synnerhet i en hedersdebatt, nedvärderas och representeras sakna bäring på frågan. Vetenskapsdisciplinerna i fråga är diversifierade men vilar gemensamt på social-konstruktivistiska grundantaganden i olika tappningar. Gemensamt för disciplinerna är även kritiken som uppstått i media vilket består av att de anses vara 'vänstervridna psuedovetenskaper', vilket debatterades flitigt i samband i anslutning till de mediala turerna kring Erik Ringmar-situationen på Lunds Universitet i höstas (Arpi 2018). Vi anser denna kritik, samt det allmänna narrativet att 'vänstern' fått 'fel' på ett antal migration- och integrations-politiska områden efter den massiva politiska omläggning i samband med 'Flyktingkrisen' 2015, som otillfredsställande och tar dem följaktligen inte som givna (Huysman 2000). Vi känner bekländhet inför denna nedvärdering som ovan nämnda forskningsfält utstår medialt med tanke på att de är dessa fält - som hitintills ensamt berört frågor såsom *heder* och *våld mot kvinnor* - och där frågan är långt ifrån 'avgjord'. Vi är varse om att den forskning vi i denna uppsats bedriver, och de insikter som vi därav kommer presentera, idag skulle kunna kallas för att vara 'politiskt korrekt' (Alvesson 2016). Vi har, detta till trots, valt denna teoretiska infallvinkel och anser att detta perspektiv är av nytta, idag mer än någonsin. Med detta i åtanke ställer vi oss kritiska till den samtida utvecklingen och går in i denna uppsats med ett citat från de post-koloniala forskningsparet Meeto & Mirza (2007:188):

‘We also question the concurrent growing concern for the hitherto marginalised ethnicised woman. Why has the issue of violence to young ethnicised women been selected for attention now, at this time?’

1.1 Syfte och Forskningsfråga

- Syfte: Vi har som syfte att belysa och synliggöra den makt och politik som genomsyrar hedersproblematismen såsom den uttrycks i svensk media.
- Forskningsfråga: Hur konstrueras diskursen kring heders-’problemet’ i svensk media.

1.2 Bakgrund och Tidigare Forskning

Hedersvåld har flera olika definitioner. Regeringen definierar hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) i sin ”Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat förtryck samt våld i samkönade relationer” (Skr.2007/08) på följande vis:

”När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet central och starkt knuten till kollektivet. I hederstänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus och familjens rykte och anseende ses som avhängigt flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Detta förhållande kan vara mer eller mindre uttalat och kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar i flickors och kvinnors liv som berör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb och giftermål och skilsmässa. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär innebär att det kan finnas fler förövare av båda könen och att offren kan vara både kvinnor och män samt flickor och pojkar. Det kan också innebära att våldet sanktioneras av familjen och den närmaste omgivningen, även av andra kvinnor.” (Skr.2007/08:39)

Denna uppsats inriktar sig på diskursen kring *heder* i vid bemärkelse. Begreppet *heder* är i sig ett omtvistat begrepp och appliceras i skilda sammanhang vilket kräver ett klargörande från våran sida till hur vi förhåller oss till det. Vi förhåller oss till *heders*-konceptet i vid bemärkelse och som ett paraplybegrepp vilket innebär att vi löpande kommer använda oss av olika formuleringar och inhämta material som kretsar kring olika formuleringar av *heders*. Några exempel på dessa är: hederskultur, hedersvåld, hedersmord, hedersförtryck, hedersrelaterad problematik etc. Innebörden i ovan nämnda begrepp skiljer sig naturligtvis åt till viss del men eftersom vårt syfte är att studera *heder* som koncept så anser vi samtliga begrepp sammantaget utgöra en gemensam *hedersdiskurs*. Konkret innebär det att ”hedersbegreppet” inte antas ha en given och fixerad innebörd utan snarare en term som är i konstant omförhandling och omtolkning, där också flera samhällsliga diskurser är verksamma (Westerstrand 2017:211).

Maria Carbin (2010) har i sin avhandling undersökt vilket genomslag den så kallade hedersmordsdebatten fått i svensk offentlig politik under de senaste årtiondena och beskriver hur en förhandling om att definiera och förklara våldet uppstått. Denna förhandling återfinns även i offentliga dokument och kunskapsöversikter. I dessa dokument berörs även annan tidigare forskning på området som är av en tvärvetenskaplig art där i första hand sociologisk och statsvetenskaplig forskning möter varandra. I den kunskaps- och forskningsöversikt om hedersproblematik som Delegationen för Jämställdhet i Skolan producerat (SOU 2010:84) nämns tre huvudsakliga teoretiska förklaringsmodeller till fenomenet; Den kulturella, den feministiska samt den intersektionella. Det är dessa tre huvudinriktningar som tar plats i de offentliga dokumenten. Skiljelinjerna mellan inriktningarna består främst av varifrån förklaringsfaktorer kan, och bör, hämtas ifrån - vilket är illustrerande för den förhandling som Carbin (2010) beskriver.

Den kulturella förklaringsmodellen hämtar i huvudsak förklaringskraft ur kulturella faktorer där särdrag och skillnader i värderingar och normer mellan olika kulturer ligger bakom intensifierade familjekonflikter och våld i vissa etniska grupper. Den feministiska förklaringsmodellen avvisar den kulturellt betingade förklaringen och problematiserar särskiljningen av våldet som 'vanligt våld mot kvinnor' eller 'särskilt våld mot kvinnor' och menar istället att våldet kan härledas till ett mer generellt könsmaktsperspektiv där förklaringskraften i huvudsak hämtas från det universellt strukturella förtryck av kvinnor som sker i alla länder. Forskare som ansluter sig till denna teoretiska inriktning betonar vidare att när hedersrelaterat våld benämns som särskilt våld så konstrueras och möjliggörs idéer om 'vi och dem' att florerat. En konsekvens som flera forskare som studerat hederskonceptet belyst är hur konceptet diskursivt har producerat betydelse, kulturer och identiteter vilket funktionerar som en gränsdragning mellan 'oss' och 'dem'. Maud Eduards (2002) är av uppfattningen att föreställningar och idéer om 'den andre' som patriarkal och 'oss' som jämställda konstruerats genom den kulturbetingade förklaringsmodellen. Detta överensstämmer med vad Inderpal Grewal (2013) belyser med hjälp av metaforen *Outsourcing Patriarchy*. Grewal menar att hederskonceptet fått en stabil och oföränderlig betydelse inom västerländska diskurser, även feministiska sådana, och att denna hegemoniska betydelse dolt andra möjligheter, konflikter och våld. Hon menar vidare att föreställningsproduktionen har skett enligt rasifierade skiljelinjer vilket riskerar att utestänga en analys som kan vara mer historisticerad, mångfacetterad och konfliktuell. Genom att studera när, var och hur våld mot kvinnor benämns som särskilt *hedersvåld*, och inte, argumenterar Grewal för att patriarkalt våld mot kvinnor förläggs utanför den västerländska kulturen och således blir 'vår kultur' ännu mer jämställd. Metaforen *Outsourcing* används för att dels belysa denna process, och dels för att involvera medias roll i formerande av narrativ kring 'patriarkat i andra länder' vilket kan leda till en underskattning av våld och förtryck som alltså fortsätter härja även i västerländska demokratier (Grewal 2013, Eduards 2002).

Samma mönster av förenkling och kulturell determinism hittas i schematiska förklaringsmodeller som innebär att 'Andra kulturer' tränger in i den västerländska moderniteten med ett urgammalt tankegods vilket är främmande för det västerländska upplysnings- och modernitetsprojektet som samtidigt framställs som jämställt i kontrast. Information från andra teoribildningar, en mer komplicerande bild av den 'kultur' som i regel åsyftas (i huvudsak den Islamiska kulturen), samt insikt i att även 'heder', i sig, är ett mångfacetterat och omtvistat begrepp är något som ofta försvinner från analysområdet. Detta tema plockar Marcus Hertz (2012) upp i sin bok och menar att den avsaknad av nyansering i hedersfrågan präglad bl.a. Länsstyrelsens arbete med hedersrelaterat våld vilket både försvårat och förvirrat socialtjänstens arbete med frågan (Herz 2012:115).

Denna tidigare forskning bär vi med oss in i denna studie och den kommer kontinuerligt att åberopas och relateras till där det är relevant.

2 Teori

I vår forskning kommer vi att använda oss av delar av Carol Bacchis analytiska ramverk för att åskådliggöra hur olika representationer av problemformuleringen kring hedersvåld ser ut. Carol Bacchis ramverk bygger på den post-strukturella Governmentality-teorin vilken kommer redogöras för i detta avsnitt.

2.1 Governmentality

Begreppet Governmentality myntades av idéhistorikern Michel Foucault under de välkända offentliga föreläsningar han gav vid Collège de France 1988, en kort tid före hans död. Innebörden i begreppet är, i sin simplaste form, tillgången till det 'tänkande' som går in i styrandet¹, närmare bestämt hur folk normeras att tänka på ett visst sätt (Bacchi 2010:4). Sättet varigenom detta styrande-tänkande bäst studeras är genom att studera problematiseringar vilket även är utgångspunkten för WPR-ramverket (som kommer vidareutvecklas senare). Det som specifikt ska avmaskeras i detta perspektiv är de underliggande antagandena som 'tas för givet' och som inte ifrågasätts (jmf: med Hegemoni-begreppet e.g: Pringle 2005). Det är dessa betydelser som måste vara på plats för att särskilda förslag ska vara sammanhängande och godtagbara (Bacchi 2010:4-5). Foucault talade under föreläsningarna om 'the conduct of conducts' - styrandet av beteenden - vilket sker genom rationaliteter och/eller mentaliteter. Rationaliteter inringar det systematiska sätt detta sker på och mentaliteter avser existensen av ett kollektivt tänkande som genom befolkningen skapar och upprätthåller en idé (Dean 2010:24). De 'naturliga och sanna' idéerna, eller vad Foucault kallade 'motifs', skapar en sanning och en kunskapssyn som (re)producerar regler kring vad som *anses* vara rätt och fel. Denna aspekt relaterar till Hegemoni-begreppet, som utvecklats av Antonio Gramsci (1971), vilket är ett analytiskt verktyg vi bär med oss i vår studie. Mer om detta begrepp och hur det relaterar till en Foucauldiansk förståelse av styre och makt nedan.

¹ Vårt användande av termerna 'Styre', 'Styrande' och dylikt i resterande delar av uppsatsen ska läsas med denna teoretiska andemening.

2.1.1 Hegemoni

Vi kommer använda hegemoni som analytiskt begrepp för att fånga när en särskild diskurs expanderar och uppnår 'dominans' genom att diskursens normer, värden och representationer av verkligheten stabiliseras som legitima och som allmän konsensus (Carbin 2010:38). Sättet den moderna liberala staten styr sker härigenom på ett nytt sätt, genom en 'matris av individualisering' som formar och styr individualiteter - vilket är en annorlunda form av makt (Pringle 2005:261). Stat/Civilsamhälle-dikotomin åsidosätts således och ett analytiskt fokus riktas istället på 'governmentaliseringen' av maktrelationerna, eller med andra ord – hur ojämlika maktförhållanden rationaliseras genom hegemoniska diskurser. Från detta medföljer en konceptualisering av makt som komplex, relationell och produktiv. Kunskap är även avgörande ur detta breddade maktperspektiv. I synnerhet när staten eller dess institutioner, genom diskurser, etablerar sig själva som innehavare av kunskapen för att styra eller reglera en specifik fråga (Ibid). Att tala från en position av kunskap är att utöva auktoritet över den specifika frågan och följaktligen blir *vilken kunskap* av ytterst vikt ur ett maktperspektiv. I bjärt kontrast till den förgivettagna västerländska vetenskaps-tilltron såg Foucault alla sociala kunskaper som avhängiga och bestridbara, alltså inte nödvändigtvis *den enda sanna kunskapen* (Bacchi 2010:5). Ett träffande exempel på hur denna kunskapsmakt har utövats, och utmynnat i en skev maktrelation, är den *kunskap* om de koloniala territorierna (och dess subjekt) som västerländska historiker och antropologer framställt med en vetenskaplig prägel, men som i realiteten baserats på populärkulturellt disseminerade stereotyper - som är allt annat än vetenskapliga (Said 1978). I detta avseende sker styrandet *genom* subjekten, eller snarare genom produktionen av disciplinerade, styrbara, subjekt (Bacchi 2010 :4, Pringle 2005:260). Denna produktion av styrbara subjekt kallas för *subjektifiering* vilket beskrivs nedan.

2.2 Subjektifiering

Begreppet subjektifiering fångar den process där subjekspositioner skapas inom en viss diskurs. Genom att ta upp och anamma en subjeksposition formas subjeksinnehavarens sätt att se och tänka om sig själv, och om sin omgivning, genom att "bli en viss typ av person" (Bacchi 2010:5). Subjektifiering är, enligt Foucault, en form av makt som formar individer till subjekt vilket hensjälv måste känna sig vid, och som andra måste känna vid i densamma. Subjekt-begreppet har således en tudelad betydelse i meningen att en blir subjekt till någon annan, genom kontroll och beroende, samtidigt som det är bundet till ens egen identitet genom ens självmedvetande (Foucault 1982:781). En avgörande aspekt av denna process är möjligheten för en individ att förvägra sin subjeksposition – vilket rent praktiskt innebär att vi *inte* ser på "alla människor som totalt styrda av sin subjeksposition i alla avseenden hela tiden", men att tendenser, eller *normer*, går att uttyda (Bacchi 2010:5). Subjektifiering är således inte deterministiskt utan emfas riktas istället till olika betydelser och omtvistning.

De givna subjektspositionerna som finns tillgängliga för individer att 'ta upp' skapas genom 'praktiska texter', eller policys, och kan därefter antingen anammas eller förvägras av individerna. En central Foucauldiansk tanke är att sättet dessa subjektspositioner ordnas gentemot varandra *i text* avspeglar maktordningar *i det verkliga* och således avmaskeras och synliggörs de maktordningar som genomsyrar samhället. Denna, visserligen komplicerade, konceptualisering av en subjektifiering kräver en förståelse av makt som 'produktiv' i den meningen att den kommer till när diskurser konstituerar särskilda subjektspositioner som 'naturliga', eller förgivettagna, och det är i detta sammanhang som behovet av att bli erkänd av andra blir verksamt (Hansen 2011:163). Resultatet blir en självuppfyllande profetia eftersom subjekten normeras att reproducera subjektspositionerna (Dean 2010:20, Bacchi 2010:4)

2.3 Post-strukturell Definition av Diskurs

Diskurs är ett ökänt flyktigt begrepp som har definierats på många sätt inom diverse forskningstraditioner. Innan vi går vidare i denna uppsats krävs därför ett klargörande för vad som vi avser med begreppet. Konventionella lingvistiska och textuella analyser utgår ofta från en definition av diskurs som 'språk' i olika tappningar och användningar. Vår utgångspunkt är att det inte finns något 'korrekt' sätt att definiera begreppet på, men att detta sätt att förstå diskursbegreppet är för inexakt och trubbigt för vårt syfte. Följaktligen utgår vi från en Foucault-inspirerad post-strukturell infallsvinkel då vi menar att en sådan definition, på ett bättre sätt, möjliggör en analys av heterogena, ofta undanskymda, processer, politik och makt inbundet i en sanningsproduktion (Castel 1994:238). En Foucauldiansk förståelse av diskursbegreppet innebär att man förstår en diskurs som en relativt bunden social kunskap (Bacchi&Rönblom 2014). *Diskurs* refererar således till *kunskap*, vad som är 'sant', och därav följande; *vad som är möjligt att tala*, snarare än språk i sig (Bacchi&Rönblom 2014). Dessa kunskaper (e.g psykiatrisk, juridisk eller, i denna uppsatskontext; kulturell) var för Foucault på intet sätt 'objektiv' utan alltid kontextuellt avhängig och bestridbar. Vad som varit sant i en tidsepok behöver inte nödvändigtvis vara det i en annan. 'Sanningen' är flyktig och ombytbar.

Att inom en viss diskurs kunna göra anspråk på att tala från en position av 'sann' kunskap är således nära anknutet till makt. Vilken social kunskap som för tillfället förhärskar möjliggör och begränsar vad som *går att tala och inte*, och i förlängningen, vad som *går att göra* och inte. Dem som producerar diskurs besitter även makten att göra den 'sann', närmare bestämt framtvunga ett särskilt sätt att se och tänka kring det diskursen handlar om. Makten att kunna producera 'sann' diskurs blir särskilt synlig i fall där en grupp innehar mer privilegier och resurser än en annan, och gruppen sedan använder språk av 'annanhet' för att legitimera dominansförhållandet och marginalisera andra (Kinnvall 2004:745). Vi använder följaktligen

Diskurs-begreppet för att avmaskera kopplingarna mellan kunskapspraktiker och maktrelationer vilket även är ändamålsenligt för vårt syfte (Bacchi 2015:29).

3 Metodologi

Nedan följer en metodologidiskussion som först presenterar Carol Bacchis (2009) WPR-metod. Därefter diskuterar vi vår egen roll i forskningsprocessen för att avslutningsvis redogöra för vårt val av material och hur vi tänkt när vi samlat in detta material.

3.1 Carol Bacchis WPR-Metod

Vår intention med denna uppsats är att gräva djupare än vanligt i betydelseerna och betydelseskapaandet i den mediala diskursen kring hedersvåld. Som ovan nämnt är ett delsyfte med forskningen att kritiskt belysa den politik och makt som genomsyrar den mediala debatten. Det är mot denna bakgrund vi har valt det diskursanalytiska ramverket vid namn ‘‘What’s the problem represented to be’’, som statsvetaren Carol Bacchi (2009) utvecklat.

Hedersfrågan benämns ofta som ett ‘‘nytt’’ fenomen och konkreta fakta om fenomenets utbreddhet, orsakssamband och potentiella lösningsförslag är omtvistade mellan vänster och höger på den politiska skalan, samt inom diverse forskningsfält. Just denna avsaknad av konsensus kring vilka ‘fakta’ man kan och bör förhålla sig till i frågan motiverar vårt val av WPR-metoden eftersom den har potential att tillhandahålla insikter i sättet fenomenet *förstås som ett ‘problem’*, snarare än att förhålla sig till ‘problemet’ som ‘givet’ (Bacchi 2009:vi). Policys utformas i regel för att *lösa* ett specifikt problem och får således en positiv innebörd. WPR-metodens underliggande argument är att inte delta i denna problemlösande entusiasm utan att istället erbjuda nya dimensioner och skifta fokus till ‘problem’-ifrågasättande snarare än ‘problem’-lösande (Bacchi 2009:vii). Ramverket vilar på tre huvudsakliga ställningstaganden. Den första har vi redan nämnt i Governmentality-avsnittet, närmare bestämt att människor styrs och regleras genom problematiseringar. Det andra ställningstagandet består av en ambition att studera problematiserandet snarare än ‘problemet’ i sig. Det sista ställningstagandet innebär att vi måste granska premisserna och effekterna som ‘problem’-representationen bygger på. Det Bacchi (2009) framhåller som det viktigaste ställningstagandet - att vi styrs genom problematiseringar snarare än policys - berör den meningsskapande funktion som policys har genom språkanvändningen (Bacchi 2009:7).

För att genomföra en sådan här typ av forskning tillhandahåller Bacchi (2009) 6 tätt sammanlänkade frågor att ta hjälp av i studiet. Dessa är:

- 1. What's the [problem] represented to be in a specific policy?*
- 2. What presupposition or assumptions underlie the representation of the [problem]?*
- 3. How has this representation of the [problem] come about?*
- 4. What is left unproblematic in this [problem] representation? Where are the silences? Can the [problem] be thought about differently?*
- 5. What effects are produced by this representation of the [problem]?*
- 6. How/where has this representation of the [problem] been produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced? (Bacchi 2009: 2)*

Med tanke på studiens begränsade format har vi valt att enbart utgå från originalfrågorna 1, 2, 4, 5 samt en aspekt från fråga 6. Vi kommer att vidareutveckla vad respektive fråga berör, hur dem är sammanlänkade, och vilken diskussion dem möjliggör under respektive frågas rubrik i analys-avsnittet.

3.2 Reflexivitet – Forskarens Egen Position

I denna uppsats anser vi det nödvändigt att utgå ifrån ett reflexivt förhållningssätt till vår teori och metodologi. Vi är varse om den 'minerade mark' vårt ämnesområde är situerat i (Perez 2013:33), där epitets-anklagelser om 'Rasism!', eller 'Politiskt korrekthet!', påklistras motdebattörer utan att en övertygande (eller utvecklad) analys medföljer. Detta menar vi vara kontraproduktivt eftersom det ofta åsidosätter ett rimligt meningsutbyte. Emellertid har vi inte som ambition att vara 'objektiva' då vi, i enlighet med ett post-strukturellt synsätt, inte anser detta varken möjligt eller eftersträvansvärt. Som Robert Cox (1981) argumenterade är alltid teori för någon och för något syfte. Intentionen med denna uppsats är att inte vara obstruktionister för ett - *verkligt och skadligt fenomen*. Med detta medföljer ett ansvar att reflektera över vilka 'verkligheter' våra egna teorier medför och därav blir självproblematisering, eller *reflexivitet*, en avgörande del av analysen (Bacchi 2015: 22).

Teorier som syftar till att förändra relationen mellan grupper får inte heller bli en universell berättelse med status av den *enda* sanningen (Carbin 2010: 30). Det är mot denna bakgrund vi konsekvent använder citationstecken runt ordet 'problem' - för att poängtera att det inte är det 'verkliga' fenomenet (riktiga människor som far illa) som vi talar om, utan hur detta fenomen *blivit* till ett 'problem' på ett specifikt sätt. På detta sätt vill vi undvika att fastna i intellektuella återvändsgränder och reproducera polemiska upprepningar som, i effekt, kan dispensera och osynliggöra ett socialt fenomen bestående av kränkningar av faktiska människor (Meetoo&Mirza2007). Även motståndsrörelser, såsom feministisk teoribildning, i sina ambitioner att kritisera och avmaskera makt, riskerar att skapa sina egna förtryckande sanningsanspråk som marginaliserar andra grupper och beskär deras möjlighet att tala (Spivak 1993 , Carbin 2010:30). Med detta sagt så hoppas vi att i denna uppsats, med hjälp av WPR-ramverket, kunna skapa dialog mellan *det som problemet representeras till att vara* - med kontrasterande problematiseringar - lyckas karva ut utrymme för en annan typ av konversation som möjliggör ett engagemang med problematiseringar kring 'heder' *på en politisk nivå*, och synliggöra hur de är just politiska och vilken typ av politik dem möjliggör (Bacchi&Rönblom 2014, Rönblom 2015:133).

3.3 Medias Roll

Vi har valt att i denna uppsats undersöka det vi kallar för den *mediala diskursen* kring HRV. Media har som uppgift att förse oss med, och förklara innebörden av information i ett kontinuerligt flöde och med detta, följer ett stort ansvar. Detta framhävs även i de pressetiska regler som journalister förhåller sig till där det bl.a. står att media "inte ska framhäva berörda personers ras, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande" (Pressens samarbetsnämnd 2000). Även Bacchi (2009) framhåller media som en "signifikant politisk spelare" och menar vidare att media spelar en ytterst viktig roll i skapandet och spridandet av föreställningar (Bacchi 2009:242 vår översättning). Bacchi resonerar även kring media som en viktig plats för 'kunskaps'-produktion i och med att media är en dominerande kraft som påverkar hur frågor uppfattas och hur politiska subjekt kommer att se och tänka om sig själva. Ur denna synvinkel är media, som aktör, inte enbart en 'rapporterande' sådan utan är snarare en aktiv deltagare i skapandet av problem - och har således en betydande roll i styrandet (Ibid). Vi menar att denna infallsvinkel är relevant dels eftersom media som aktör ofta förbises i liknande studier, som oftast enbart utgår från offentliga policy-dokument (Grewal 2013). FN:s kommitté för avskaffandet av rasdiskriminering (UNCERD 2018) larmar i sin rapport om bl.a. mediala representationer bestående av stereotyper och rent hattal i svensk media (CERD/C/SWE/22-23 2018:1-3).

Flera forskare plockar upp media som en viktig infallsvinkel i produktionen av betydelse och föreställningar angående hedersrelaterat våld. Tidigare nämnd forskare (Grewal 2013) pekar ut media som en underutnyttjad arena i forskningsfältet och menar vidare att hedersvåld blivit ett 'medierat' koncept genom dess representation i nationell, och transnationell media. Media som aktör förstås även som en del av större strukturer där det dels finns ett finansiellt intresse hos media-aktörer att framhålla ett narrativ av annanhet och 'patriarkat i andra länder' (Grewal 2013:2) och dels som en aktör i större maktordningar mellan det globala Nord och Syd. Hederskonceptet har använts för att legitimera västerländska policys (HO 2007), eller som Gayatri Spivak (1994) argumenterade; för att 'rädda bruna kvinnor från bruna män' (Spivak 1993). Även Lila Abu-Lughod (2011) påpekar sättet varigenom media 'ger vikt åt kulturella kategorier' samt hur en sådan inramning konsekvent förbiser faktorer som i 'vanliga' fall hade tagits i hänsyn.

Självfallet är 'Media' ingen sammanhållen aktör som frambringar *en* enhetlig diskurs. I synnerhet i dagens mediala landskap, där antalet plattformar markant ökat och det talas om 'alternativmedia' och 'medborgarjournalistik' (se t.ex: Lewis et al 2009) där i stort sett vilken smartphone-innehavare som helst har möjlighet att publicera sig, vilket innebär en problematik inför åtagandet att återskapa vad vi med rättvisa vill kunna kalla en 'medial hedersdiskurs'. För att kringgå denna problematik har vi i denna uppsats utgått från ett brett omfång i vår materialinsamling. Följaktligen har vi valt att utgå från de tidningarna som i Sverige har störst spridning men som även härstammar ur diversifierade ideologiska, och partipolitiska grundinriktningar och därifrån uttyda återkommande diskursiva element och mönster som sammantaget blir någonting återskapningsbart som kan hänvisas till som en relativt sammanhållen medial diskurs.

3.4 Artikelurval och Avgränsning

Vi har begränsat vårt urval av artiklar till perioden 2015-2018 med tanke på att det under den här perioden skett en tvärvändning i främst, men inte uteslutande, migrationspolitiken. Tidsperioden är av intresse även språkmässigt, vilket vår metod undersöker, eftersom det under denna tid skett både reella, språkliga och mentalitetsförskjutningar i Sverige och Europa (Krstev 2017).

Vi har medvetet valt att undvika invandringskritiska, rasistiska och islamfientliga publikationer med anledning av att det, i dessa publikationer, *enbart* återfinns en simplificerad 'problem'-representation vilket vi anser skulle ge en missvisande bild av vad vi vill kalla för en mediadiskurs (se t.ex: Norström 2018, för kritik se: Carlsson Sköld 2018)

Tidningar som befinner sig åt 'höger' på den politiska skalan är redan något överrepresenterade - men inte till den grad att vi anser att det har påverkat vårt resultat nämnvärt - men det är mot denna bakgrund som ovan nämnda publikationer uteslutits. Vi anser att den mediala diskursen är mer komplex och mångfacetterad än vad en återskapning

baserad på högerextrema representationer, i tveksamma publikationer, skulle ge skenet av. Med ovan redogjorda resonemang som utgångspunkt har vi valt att utgå ifrån följande dagstidningar och publikationer:

SvD, DN, Aftonbladet, Expressen, Ledarsidorna, ÖP, VLT, Salaallehanda, Kristianstadsbladet, Sydsvenskan och Dagens Samhälle.

Vi har även valt att inkludera två artiklar från 'ytterspektrum'-tidningar - en från tidningen som numera kallar sig 'Samnytt' (tidigare Avpixlat), och en från den anti-rasistiska stiftelsen Expo, som ofta benämns som långt ute på vänsterkanten (Boström 2016). Anledningen till att dessa två publikationer inkluderats, med en artikel vardera, är för att bredda omfånget och samtidigt föregå ett tendentiöst urval där vi enbart skulle 'bevisa' redan förutfattade meningar om 'vänstern' respektive 'högern'.

Rent praktiskt har vårt urval gått tillväga genom internetsökningar på Google, och tidningarnas interna sökmotorer, med diverse sökord som t.ex; Heder, Heder+Feminister, Heder+kultur, Heder+Intersektionell i olika tappningar. Det övergripande kriteriet för att en artikel har valts har således varit att 'Heder', i artikelns sammanhang, nämnts explicit. Vi är varse om att vi själva, i denna process, delvis, har påverkat resultatet men utifrån ovan förda resonemang kring publikationernas diversifiering så anser vi att resultatet vi kommer presentera uppnår en tillfredsställande validitet.

4 Analys

Nedan följer analysdelen i uppsatsen. Vi har dels plockat ut längre citat som här kommer presenteras, och dels enstaka ord och meningar för att illustrera återkommande mönster och symboler som präglar den mediala diskursen.

4.1 Vad Representeras 'Problemet' Vara i Media?

WPR-ramverkets första fråga eftersöker vad problemet definieras och rubriceras som. Det kan, som tidigare nämnts, finnas mer än *en* problemrepresentation inom ett visst 'problem'-område. 'Problem' är vanligtvis lokaliserade inom ett nätverk av relaterade och sammanlänkade 'problem', och även dessa måste således vara föremål för vår analys (Bacchi 2009:4). Följaktligen kommer vi under denna rubrik presentera olika 'problem'-representationer som figurerat i media.

Hedersrelaterade 'problem' representeras i media som i huvudsak ett kulturellt problem. Även om det ofta framförs retorik som avfärdar att det handlar om 'vissa grupper'², eller 'hela folkgrupper eller religioner'³ så landar i stort sett samtliga problemrepresentationer i att det är från Islamiska kulturen som problemet härstammar. Ett *kulturellt problem* har skapats. Denna 'problem'-representation behandlar vi som den viktigaste och mest övergripande sådana och den innebär implicit att *integration* till den svenska kulturen är lösningen på 'problemet'.

“Hedersförtryck frodas i en historisk kontext i en värld av klankulturer och svaga stater. Personer som kommer till Sverige från en sådan miljö tar med sig sådana tankar, åsikter och handlingsmönster”⁴

Inom den övergripande kulturella 'problem'-representationen återfinns även medföljande delrepresentationer. Vi behandlar dessa som delvis åtskilda men även som ömsesidigt konstituerande i den övergripande kulturella 'problem'-representationen. En del-

² Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, “Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer”, Dagens Nyheter 6/2

³ Madon, Sakine 2018. “Feministiskt initiativ - partiet för dig som vill blunda för hedersförtryck” Vestmanlands Läns Tidning 26/2

⁴ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, “Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer”, Dagens Nyheter 6/2

representation av 'problemet' presenteras i media vara en generell 'tafatthet'⁵ inför att 'erkänna'⁶ att 'problemet' är kulturellt betingat, samt en ovilja att stå upp och åtgärda det. Denna 'ovilja' eller 'beröringsskräck'⁷, presenteras indirekt ha sanktionerat hedersförtrycket. Ett *naivitetsproblem* har skapats.

'' *Det [kulturrelativismen, vår anteckning] låter kanske fint, men bara tills man betänker att man därigenom upphäver de universella humanistiska värderingarna. Respekten för mänskliga rättigheter upphör att vara en plikt och blir något man kan välja bort om man vill.*

'Oviljan'⁹, 'ängsligheten'¹⁰ eller 'tafattheten'¹¹ presenteras härstamma från en kulturrelativistisk kunskapssyn. Denna kulturrelativism presenteras konsekvent och återkommande ha ett orsakssamband till den hedersrelaterade problematiken i och med dess påstådda upphävande av de mänskliga rättigheterna. Kulturrelativismen presenteras vara 'Naiv' och någonting som 'kanske låter fint'¹², men avfärdas alltjämt som; 'överteoretiskt'¹³, 'akademiskt prat om normkritik'¹⁴, 'postkolonial omelett'¹⁵, 'något med grupper'¹⁶, 'olika feministiska definitioner'¹⁷ eller 'tjafs om ideologi och förklaringar'¹⁸. Härav följande har ett *kunskapsproblem* skapats. Närmare bestämt har vissa kunskapssyner (inordnat under paraplybegreppet *relativism*) utpekats som en orsak till att det övergripande kulturella 'problemet' tillåtits fortskrida.

⁵ Magnusson, Lisa 2018. "Vilka rättigheter ska mörkhyade flickor ha" Dagens Nyheter 4/4

⁶ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer", Dagens Nyheter 6/2

⁷ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Åsa Regner: Hög tid för insats mot hedersbrott" Dagens Nyheter. 22/2

⁸ DN:s Ledarredaktion 2018. "Sverige ska inte belöna den som gifter sig med ett barn" Dagens Nyheter 29/1

⁹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

¹⁰ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Åsa Regner: Hög tid för insats mot hedersbrott" Dagens Nyheter. 22/2

¹¹ Magnusson, Lisa 2018. "Vilka rättigheter ska mörkhyade flickor ha" Dagens Nyheter 4/4

¹² DN:s Ledarredaktion 2018. "Sverige ska inte belöna den som gifter sig med ett barn" Dagens Nyheter 29/1

¹³ Pihl, Karin 2017, "Glöm inte klassanalysen feminister", Kristianstadsbladet 3/2

¹⁴ Madon, Sakine 2017. "Partiet som alltid lagt hederslocket på" Östersundsposten 23/4

¹⁵ Arpi, Ivar. 2018. *Journalister med vit skuld struntar i källkritiken*. Svenska Dagbladet 13/5

¹⁶ Avellan, Heidi 2018. "FI:s förlorade heder" Sydsvenskan 26/2

¹⁷ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

¹⁸ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

“Hon märkte snart att kunskapen om så kallade hederskulturer var bristfällig eller till och med obefintlig bland politiker och myndigheter”¹⁹

“Ja, och det finns ju faktiskt i det svenska samhället också”, slog Gita Navabi fast. Riktigt hur blev inte klart. Något med grupper. Häpnadsväckande, hur som helst.”²⁰

Det första citatet illustrerar hur ‘problemet’ presenteras vara en fråga om kunskap. Det andra citatet menar vi visa på hur de ‘kulturrelativiserande’ kunskaperna, det vill säga de kunskaper som *inte* framhåller kultur som den enda eller viktigaste förklaringsfaktorn, avfärdas som ‘felaktiga’ i hedersdiskursen.

“Hur är det möjligt att som feminist göra en så grund och direkt felaktig analys?”²¹

De aktörer som påstås framföra kulturrelativiseringen, som t.ex. Feministiskt initiativ, vars partiledare förlöjligas i ovan nämnda citat, pekas även tydligt ut som en bidragande faktor i hedersdiskursen. Aktörerna som framhålls som ansvariga för att problemet uppstått, och tillåtits fortskrida, består dels av ‘Invandrare’, men även ‘Islamiska fundamentalister’²² och ‘Jihadister’²³, som själva utförare av förtrycket, vilket sedan sanktioneras av bl.a. ‘Feminister’ genom att dem motarbetat arbetet med problematiken.

“Hon studerade vilka som skrivit under namninsamlingen mot nomineringen och fann konservativa islamister, vänsteraktivister och Fi-medlemmar sida vid sida”²⁴

[Citatet berör Hanna Gadbad som arbetat med HRV]

¹⁹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018 “Nyamko Sabuni fick nobben för nästan alla förslag mot hedersförtryck” Dagens Nyheter 31/1

²⁰ Avellan, Heidi 2018. “FI:s förlorade heder” Sydsvenskan 26/2

²¹ Madon, Sakine 2018. “Feministiskt initiativ - partiet för dig som vill blunda för hedersförtryck” Vestmanlands Läns Tidning 26/2

²² Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, “Sara Mohammad: Rädslan för att betraktas som rasist verkar vara viktigare än omsorgen om de som är utsatta för hedersförtryck” Dagens Nyheter. 1/2

²³ Madon, Sakine 2018. “Feministiskt initiativ - partiet för dig som vill blunda för hedersförtryck” Vestmanlands Läns Tidning 26/2

Sammantaget representeras det hedersrelaterade problemen i media vara:

- Ett kulturellt fenomen som utförs av muslimer. Detta är den övergripande och mest signifikanta 'problem'-representationen.
- Fenomenet har sedan tystats ned och motarbetats av kulturrelativister, feminister och vänsteraktivister med hänvisning till vetenskap som påstås sanktionera förtrycket och upphäva de mänskliga rättigheterna i förmån för kulturell tolerans;
- vilket har förhindrat arbetet och tillåtit fenomenet att fortskrida. Dessa delrepresentationer av 'problemet' har en underbyggande effekt och kompletterar den övergripande, kulturella, 'problem'-representationen.

4.2 Vilka Antaganden och Premisser Underbygger Denna Representation av 'Problemet'?

Med ovan redogjorda problemrepresentation i närminnet riktar vi nu vår uppmärksamhet till de underliggande ontologiska och epistemologiska premisser som är nödvändiga för att 'problem'-representationen ska vara logiskt sammanhängande (Bacchi 2009:5). Detta innebär att det är de konceptuella logikerna som är under lupp och tolkas som *Governmentalities*, i meningen att är djuprotade kulturella värden och fundamentala världsåskådningar varpå problemrepresentationen vilar, och i förlängningen vad styrandet förlitar sig på (Bacchi 2009:5-7). Det är i denna diskussion vara bra att bära med sig teorin under rubrik (2.1).

Bacchi (2009) lyfter fram tre diskursiva element som bör studeras; dikotomier, nyckelkoncept och kategorier (Bacchi 2009:7-10). Dikotomier refererar till hur olika begrepp definieras och ordnas genom att begreppet ställs i motsats till någonting den *inte är*. Denna dekonstruktion av begrepp och dess innebörd syftar till att visa på hur sådana dikotomier skapar ett motsatsförhållande som även bär på en hierarki - där det ena begreppet privilegieras och överordnas det andra (Bacchi 2009:7). Det är därför det är relevant att studera var dikotomierna uppstår och, framförallt, hur dem fungerar för att forma förståelsen för problemrepresentationen (ibid).

²⁴ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

En dikotomi vi funnit inom diskursen kring heder ställer våld och förtryck med hedersmotiv mot övrigt våld och förtryck i Sverige. En *svensk/icke-svensk*-dikotomi har skapats.

*'' Hederskultur – där kvinnor ses som släktens egendom – är fel. Alltid. Det är patriarkal struktur i sin prydno. Medan Sverige har valt en annan väg, genom demokratiska beslut och strävsam kvinnokamp. Här har varje individ rätt att välja sitt liv, kvinnor och män är jämställda och rättssystemet avgör tvister. Inte familjer och klaner. Det är ett bättre system. Och det går att säga utan anklagelser om rasism. ''*²⁵

Dikotomin i citatet ovan har en exkluderande funktion då det 'icke-svenska' förtrycket ställs mot det 'svenska' med en tydlig överordning till den senare som, i kontrast, framstår som 'ett bättre system'²⁶ och mer jämställt.

Dikotomin har även en spatial aspekt då fenomenet lokaliseras till 'förorter' eller 'särskilt utsatta', 'invandrantäta' områden.

*''Ofta kopplas hederskulturer till Mellanöstern och Nordafrika''*²⁷

*''Då är det inte konstigt att denna restprodukt av klantänkandet kunnat växa sig starkare i Sverige och slå rot, särskilt i miljöer där segregationen gjort att hederns värderingar normaliserats''*²⁸

Ett viktigt antagande för att den här 'problem'-representationen ska vara logiskt sammanhängande anser vi ha att göra med spatialitet²⁹ eftersom 'problemet' 'kommer utifrån'³⁰, via invandrare och deras kultur. Ett annat viktigt antagande rör temporalitet³¹ eftersom 'problemet' representeras komma 'bakifrån' i tid - som en 'restprodukt av klantänkandet'³². Dessa spatiala och temporala aspekter möjliggör en representation där 'problemet' har 'importerats'. Därefter, när det trängt in i 'världens mest jämställda land'³³, förskjuts 'problemet' bort från samma samhälle till vissa förorter där hederskulturen 'slagit rot'. Således förskjuts muslimers kvinnoförtryck bort från det svenska samhället i både tid och rum.

²⁵ Avellan, Heidi 2018. "FI:s förlorade heder" Sydsvenskan 26/2

²⁶ Ibid

²⁷ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer", Dagens Nyheter 6/2

²⁸ Helmerson, Erik 2017. "Ta den historiska chansen mot hedersvåld" Dagens Nyheter 11/9

²⁹ Rumslighet

³⁰ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer", Dagens Nyheter 6/2

³¹ Tempus

³³ Helmerson, Erik 2017. "Ta den historiska chansen mot hedersvåld" Dagens Nyheter 11/9

‘Problemet’ representeras på detta vis inte vara en del av det redan jämställda svenska samhället:

” Under senare år har det dessutom kommit rapporter om män från det gamla hemlandet som agerar moralpolis i förorterna och tvingar in kvinnor i urtida könsroller. Backlash i världens mest jämställda land.”³⁴

Den svenska/icke-svenska dikotomin bär naturligtvis även på en kategorisering, vilket är den andra aspekten som Bacchi (2009) eftersöker (Bacchi 2009:184). Kategoriseringen genomsyrar diskursen på flera olika sätt; dels i uppdelningen av människor i grupper, eller i det välkända mantrat *vi och dem*, men det är inte bara denna uppdelning som kategoriseras. Våldet i sig kategoriseras i enlighet med grupp-kategoriseringen i ett svenskt (*vanligt*) våld, och det icke-svenska (*särskilda*) hedersvåldet. Medföljande dessa kategoriseringar är en risk för essentialisering där egenskaper tillskrivs respektive kategori. Det är i detta sammanhang som den hierarkiska dikotomin blir verksam, och den ena privilegieras över den andra - vilket låser betydelser och föreställningar kring respektive kategori. I detta fall det ‘svenska’ som ‘ett bättre system’³⁵ och det icke-svenska som ‘patriarkal i sin prydno’³⁶ - genom att applicera olika genusaspekter för att ‘bevisa’ den anti-egalitära och patriarkala orientationen som tillskrivs dessa kulturer (läs: Islam) i allmänhet (Rostock & Berghahn 2008:353).

Dessa genusaspekter, i synnerhet *jämställdhet*, är vad vi anser vara det viktigaste nyckelkonceptet i hedersdiskursen - eftersom konceptet har en gränsdragande funktion genom att det används för att differentiera ‘det svenska’ mot ‘det icke-svenska’. Föreställningen kring hedersvåld gör således även ett politiskt arbete genom att utpeka, misstänkliggöra och marginalisera icke-svenskar som utförare av en o-vanlig, eller exotisk form av våld som signalerar deras omodernitet och ojämställdhet vilket samtidigt producerar ‘det svenska’ som bärare och försvarare av dessa egenskaper (Abu-Lughod 2011, Korteweg & Yurdakul 2013:205, Pérez 2014:224, Rostock & Berghahn 2008:345).

³⁴ Avellan, Heidi 2018. “FI:s förlorade heder” Sydsvenskan 26/2

³⁵ Ibid

³⁶ Ibid

4.3 Vad lämnas Oproblematiskt i Denna 'Problem'-Representation?

Följande analys berör det som lämnas oproblematiskt i problemrepresentationen. Denna del i ramverket bär på en kritisk potential eftersom den syftar till att föra in frågor och perspektiv som tystas ned i de dominerande 'problem'-representationerna (Bacchi 2009:12-13). Genom granskning av möjliga begränsningar i 'problem'-representationen möjliggörs en diskursanalys av missrepresentationer och simplifikationer av vissa frågor (Bacchi 2009:13, Bacchi 2015:22). Den första aspekt som vi identifierar som lämnad oproblematiskt i problemrepresentationen är allt förtryck som *inte* inkluderas under paraplybegreppet *heder*.

När arbete, rekommendationer och förslag för att lösa hedersproblemet framhålls som 'den riktiga kvinnokampen i dagens Sverige'³⁷ så lämnas det kvarstående arbetet med 'det vanliga förtrycket', som alltid funnits i Sverige, oproblematiskt. Nyckelkonceptet *jämställdhet*, som nämnts ovan, är i denna kontext av vikt eftersom hedersdiskursen producerar 'det svenska samhället' som redan jämställt "efter två hundra års strävsam kvinnokamp"³⁸. Att det alltjämt försiggår ett utbrett och omfattande 'svenskt' kvinnoförtryck i Sverige idag lämnas således oproblematiskt i 'problem'-representationen. Jämställdhetskonceptet, eller symbolen, representerar således en *myt* eller *dröm* om det goda jämställda samhället och låser fast en föreställning om att vi redan nått dit.

Ytterligare en aspekt som lämnas oproblematiskt i den dominerande 'problem'-representationen är jämställdhetens omtvistade natur i Sverige. Frågar du t.ex. en medlem i Feministiskt initiativ, och en medlem i Sverigedemokraterna, vilken betydelse ordet *jämställdhet* har och huruvida 'Vi' idag uppnått ett sådant tillstånd, får du med all sannolikhet väldigt olika svar. Att vi 'redan nått dit' verkar onekligen vara en myt med tanke på de stora ojämlikheter som fortsatt finns i det svenska samhället (SCB 2008). I enlighet med WPR-ramverkets förhållningssätt till språket emfaserar vi, istället för att 'ta för givet' jämställdhetskonceptets innebörd, dess omtvistade natur samt vilket 'arbete' konceptet gör i politiska processer (Bacchi 2009:181). Föreställningen att Sverige redan är jämställt, menar vi vara en produkt av bl.a. diskursen kring heder eftersom det svenska, *vanliga*, förtrycket kontrasteras, och privilegieras, mot det icke-svenska, *exotiska*, förtrycket. Denna underliggande logik är nödvändig för att 'sanningen' att det svenska systemet är 'ett bättre system' ska vara logiskt sammanhängande (Bacchi 2009:4-5). En sådan betydelse-läsning av jämställdhetskonceptet - som statistiskt och intersubjektivt överenskommet - i diskursen

³⁷ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

³⁸ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

kan osynliggöra många konfliktuella betydelser - vilka förändras över tid - och förnekar således den pluralitet av betydelser som faktiskt existerar (Björkdahl & Selimovic 2015: 314).

4.3.1 Var är Tystnaderna? Kan 'Problemet' Tänkas och Talas om på ett Annat Sätt?

När det kommer till frågan om 'problemet' kan förstås annorlunda än de mediala 'problem'-representationerna rekommenderar Bacchi ett användande av "uppfinningsrikt föreställande av potentiella alternativ" (Bacchi 2015:22). Vi har emellertid självinsikt till den grad att vi inte anser oss kunniga nog att "hitta på" alternativa 'problem'-representationer som skulle vara "bättre" än vad annan forskning redan formulerat. Vi har därför valt att i denna underrubrik framhålla andra potentiella problemrepresentationer av 'Hedersfrågan' med utgångspunkt i redan existerande forskning som inte får utrymme i den mediala diskursen. Genom att luta oss mot sådan forskning kombinerar vi 'var tystnaderna är' samt erbjuder annorlunda 'problem'-förståelser (om än inte själv-påhittade) vilket är vad denna analys eftersöker. Vi har även inkluderat en aspekt från WPR-ramverkets sjätte fråga, som vi i övrigt bortvalt med hänsyn till uppsatsens omfång och format (se: rubrik 3.1). Denna aspekt berör hur 'problem'-representationen kan bringas i oordning och destabiliseras genom att hitta potentiella motståndsfickor till den dominerande representationen (Bacchi 2009:71-72). Nedan följer denna sammanställning.

Veena Meeto (2007) framhåller en koppling mellan själva migrationsupplevelsen, som ofta är traumatiserande och vilket en betydande del medlemmarna i 'invandrargrupperna' upplevt - och hedersvåldet (Meeto&Mirza 2007:191). Hon betonar vidare att grupper som upplever diskriminering, i form av rasism och Islamofobi, från värdlandet är mer benägna att "vända sig inåt" till konservativa och patriarkala värderingar som sedan uttrycks i kvinnoförtryck *i namn av heder* (Meeto&Mirza 2007:191). Denna förståelse av 'problemet' som kopplat till migrationsupplevelsen relaterar till annan forskning som t.ex. Catarina Kinnvalls (2004) teorier kring 'Ontologisk Säkerhet' där det västerländska påtvingade modernitets- och globaliseringsprojektet fått oväntade effekter när det ruckat på tidigare strukturer och producerat en "existentiell ångest" hos berörda individer och samhällen som, i reaktion, anslutit sig till mer traditionsenliga – kulturella - praktiker för att hitta (ontologisk) säkerhet i sin existens (Kinnvall 2004:747). Mot denna bakgrund kan hedersfrågan dels härledas från världspolitiska hänsynstaganden (e.g: Globaliseringen), och dels upplevelser från migrationen i sig. Detta misslyckas att problematiseras kring i den mediala 'problem'-representationen som inte sträcker sig förbi den kulturella förklaringsmodellen.

Ett stort antal forskare som framhåller migrationen härstammar ur det intersektionella forskningsfältet (Se t.ex: Korteweg&Yurdakul 2013, Meeto&Mirza 2007). En fördel med en annorlunda problematisering, baserad på en intersektionell kunskapssyn, är det som

Korteweg&Yurdakul (2013:205) påpekar; att frågor rörande våld i etniska grupper och ras i allmänhet inte undviks utan inkluderas i analysen samtidigt som frågor om marginalisering och Islamofobisk rasism ryms i samma analysområde. Detta är även Maria Carbins (2010) rekommendation. Carbins förslag är att hedersbegreppet löskopplas från den rådande kulturella reduktionismen där våldet förstås som ett uttryck för kulturella värderingsmässiga skillnader (Carbin 2010:166-67). Det fysiska och psykiska våldet skulle därigenom kunna förstås som en effekt av komplexa maktsituationer i termer av ras, klass och kön - alltså intersektionalitet. Utöver detta perspektiv emfaserar hon att den intersektionella analysen *ensamt* inte nödvändigtvis är tillräckligt för att förstå hedersproblematiken och att en post-kolonial läsning även måste göras för att rikta fokus mot processerna av att benämna den Andra och konstruera Vi:et. Möjligheterna och begränsningarna detta medför (likt dem vi ovan redovisat, se: 4.2) för vad som "går att tänka och tala", vilket är identitetsskapande processer, bör sedan relateras till koloniala tankestrukturer (Carbin 2010:27,174). Under vår forskningsprocess har vi emellertid hittat att både det intersektionella och post-koloniala perspektivet har blivit marginaliserat i den mediala hedersdiskursen. En *tystnad* har skapats.

FN:s kommitté för avskaffandet av rasdiskriminering påpekar denna marginalisering och uttrycker "oro" över "intersektionella situationer" där särskilt utsatta grupper utstår "flera typer av diskriminering" (CERD/C/SWE/22-23 2018:1-3, vår översättning). Detta fenomen relaterar till Foucaults begrepp *subjugated knowledges* som berör hur vissa 'kunskaper' marginaliseras i den dominerande diskursen (Bacchi 2009:237-39). Dessa utestängda kunskaper menade Foucault vara potentiella motståndsfickor där det kan föras ett "guerillakrig" mot 'problem'-representationer som producerar skadliga effekter (Bacchi 2009:238). Vi menar att den dominerande kulturella 'problem'-representationen har sådana skadliga effekter (vi återkommer till detta under nästa rubrik) och att den intersektionella kunskapen är en sådan motståndsficka som Foucault beskriver. Det finns vissa fall där detta motstånd återfinns i hedersdiskursen men detta är i undantagsfall:

*"Jag tyckte att debatten blev olycklig. Kulturalisterna pratade om traditioner och religion, radikalfeministerna bara om könsmakt. Därför blev jag intersektionalist. Vi ser att det finns flera olika maktordningar som kön, klass, etnicitet. Men fortfarande anser jag att "kultur" aldrig är en orsak till hedersförtryck, bara en ursäkt, säger hon."*³⁹

³⁹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

“[...] debatten om våld i hederns namn ofta förminskar frågan till att handla om kultur eller religion. Vilket i sin tur ger upphov till att människor med bakgrund i andra länder tvingas förhålla sig till fördomar om män som är våldsamma och förtrycker, samt invandrade kvinnor som inte är någonting annat än hjälplösa offer.”⁴⁰

Denna mot-diskurs kan anses vara en tillgång att användas på ett sätt som kan destabilisera den dominerande kulturella hedersdiskursen (Bacchi 2009:72).

4.4 Vilka Effekter Produceras Genom 'Problem'-Representationen?

Under denna rubrik kommer vi att fokusera på vilka effekter som produceras genom 'problem'-representationen. Bacchi nämner 3 sammankopplade och överlappande effekter som bör vara föremål för analys. Dessa består av: subjektifierande effekter, diskursiva effekter och levda effekter (Bacchi 2009:15). Vi har i huvudsak fokuserat på de subjektifierande effekterna, och i denna diskussion kan det vara bra att ha med sig resonemanget kring subjektivering i teori-delen (Se:2.2), men denna analys efterföljs sedermera av en kortare diskussion kring levda och diskursiva effekter. Ett tillägg till resonemanget som förs i (2.2) berör vad Foucault kallade *delande praktiker* (Bacchi 2009:16). Delande praktiker innebär att subjekt som produceras i en 'problem'-representation kategoriseras och sätts emot varandra som dikotomier (jmf: rubrik 4.2). De diskursiva effekterna, eller vad vi kallar diskursiva begränsningar reglerar sättet det går att *tala och tänka* om 'problemet', samt hur detta producerar tystnader (se: rubrik 4.3.1) (Bacchi 2009:15). Levda effekter refererar till de känslomässiga och materiella effekter som 'problem'-representationen producerar (Ibid).

⁴⁰ Osman, Bilan 2017, "Hedersvåldets offer sviks av de som säger sig värna dem", EXPO 3/2

4.4.1 Invandrarkvinnan

‘Invandrarkvinnan’ anser vi vara en av de viktigaste subjektspositionerna som produceras i hedersdiskursen eftersom det är detta subjekt som hedersvåldet, i regel, utövas på. Implicit i denna positionering är en föreställning om invandrarkvinnan som ett maktlöst offer för sin egen kultur. Denna ‘maktlöshet’ uttrycks ofta i samband med ‘Slöjan’ som symbol för det förtryck dem är utsatta för.

“Men det riktigt allvarliga är att så många unga tjejer och kvinnor tvingas bära slöja mot sin vilja, något som alltför många vägrar att inse. Slöjan är en del i en förtryckande hederskultur”⁴¹

Här skapas en bild av slöjan som en fysisk symbol för subjektet vi kallar för ‘invandrarkvinnan’ men även som en del av hedersförtrycket i sig. Med slöjan som symbol införlivas en föreställning och en förväntan om att de individer som bär en slöja är förtryckta och ett offer för hederskulturen. Det produceras även en diskursiv begränsning kring bilden av en kvinna med slöja som självständig och fri från förtryck, eftersom de subjekt som bär på dessa fysiska symboler *antas* vara i ett hedersförtryck. Föreställningen att en muslimsk kvinna, *själv*, beslutat att bära ‘Slöjan’ går således inte att tänka och tala om i den dominerande hedersdiskursen och en tystnad har producerats. Vidare uppstår även en tystnad kring vad ‘Slöjan’⁴² bär på för betydelse för dess bärare - där det råder delade meningar även bland utövarna av praktiken (se t.ex: Shirazi & Mishra 2010).

Fysiska egenskaper, såsom slöjan, men även andra egenskaper såsom ‘mörkhårig’⁴³ återfinns i den mediala hedersdiskursen och är relevanta eftersom de tydligt producerar en bild av vilka kroppar som kan tilldelas denna subjektspostion, och besjålas med de medföljande förväntningar som finns kring subjektets beteende. Bacchi&Beasley (2015) har tidigare teoretiserat kring vad dem kallar ‘the social flesh’ och hittat att kroppar kan få en instrumentell funktion för att underlätta vissa politiska anspråk (Bacchi&Beasley 2015:100-115). Mot denna bakgrund ansåg dem det nödvändigt att föra samman subjektspostionen med kroppen i samma analysområde och således omkonfigurera naturen av subjekt-kropprelationen. Vi följer denna tankegång och menar att dessa fysiska egenskaper som tillskrivs subjektspostionen riskerar att mynna ut i ett generellt misstänkliggörande av de kroppar som uppfattas ha det specifika utseendet. Denna subjektifierande effekt kopplar vi vidare samman med en ‘lived effect’ som finns väldokumenterad inom forskning kring socialt arbete. Relationen mellan socialsekreteraren och subjektet, eller ‘klienten’, påverkas negativt genom att socialsekreteraren enbart utgår från de stereotypiska föreställningar som finns kring

⁴¹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, “Sara Mohammad: Rädslan för att betraktas som rasist verkar vara viktigare än omsorgen om de som är utsatta för hedersförtryck” Dagens Nyheter. 1/2

⁴² Vi har satt citationstecken runt ‘Slöjan’ för att poängtera att det är en simplificering och paraplybegrepp för diversierade plagg såsom *Niqab, Burka, Hijab*.

⁴³ Helmerson, Erik 2017. “Ta den historiska chansen mot hedersvåld” Dagens Nyheter 11/9

invandrarkvinnan, och förbiser de individuella behov som klienten kan ha (Perez 2014:264, Länsstyrelsen Dalarna 2018:53).

Det finns även en frustration hos många unga kvinnor kring att bli betraktade som offer och förtryckt utifrån sitt utseende eller kulturella och religiösa härkomst. De känner sig på detta vis mer exkluderade från den svenska 'jämställda' identiteten och det svenska samhället i allmänhet (Carbin 2010: 147-149). Det hot som islam och muslimer har konstruerats till att vara mot västerländska värderingar, sedan 11 september-attackerna, har lett till en ökad diskriminering av muslimer vilket särskilt har drabbat muslimska kvinnor eftersom deras kroppar blivit en symbol för islam och religionens påstådda förtryckande kultur (Oxford Research 2013:14, 41-43). FN:s kommitté för avskaffandet av rasdiskriminering (UNCERD 2018) uttrycker även oro för stereotypiska representationer av muslimer i svensk media med hänsyn till de höga antalet rapporterade hatbrott samt hur dessa misslyckas att lagföras (CERD/C/SWE/22-23 2018:1-3). Detta betraktar vi också som en "lived effect". Den kulturella diskursen kring hedersvåld spär vidare på denna bild av muslimska kvinnor som symbol för en kultur som står i kontrast till den västerländska jämställdheten och till och med utgör ett hot mot den:

*"Allt det vi uppnått i kvinnokampen under flera decennier står nu inför ett nytt hot: kvinnoförtrycket i utsatta förorter"*⁴⁴

*"Hon menar att även den ökande islamismen måste tas på allvar.... Att islamism fått ett större fäste i förorter och att det sällan gynnar jämställdhet, det vet vi"*⁴⁵

I 'problem'-representationen kring heder lokaliseras invandrarkvinnan, som härstammande från och vistades utanför det svenska samhället - i hemlandet eller förorten. Detta kan härledas från det grundantagande om spatiala och temporala aspekter som vi tidigare nämnt under rubriken (4.2). Dem som befinner sig inom det svenska samhället uppmuntras på detta sätt att tänka om invandrarkvinnan som en 'annan' och som mindre värd. 'Mindre värd' är i detta sammanhang inte nödvändigtvis uttryckt utan snarare implicit med hänsyn till den dikotomi vi redogjort för under rubriken (4.2). Detta betraktar vi som en delande praktik.

*"Det är lite sorgligt och en besvikelse för en invandrarkvinna som drömmer om frigörelse, frihet och yttrandefrihet som man inte upplevt i hemlandet. Det blir som att leva i ett stort öppet fängelse"*⁴⁶

⁴⁴ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

⁴⁵ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Åsa Regner: Hög tid för insats mot hedersbrott" Dagens Nyheter. 22/2

⁴⁶ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

Subjektspositionen 'Invandrarkvinna' representeras leva i ett 'fängelse', närmare bestämt sin egen kultur importerat från 'hemlandet', och ingjuts med en vilja och längtan efter 'frigörelse' och 'frihet' - som antas präglade de västerländska liberala demokratierna. Utifrån vårt teoretiska ramverk innebär detta en delande praktik eftersom denna 'invandrarkvinna', med medföljande egenskaper, sätts emot den svenska, 'Ijushåriga'⁴⁷, kvinnan som representeras besitta nämnda egenskaper av frihet, jämställdhet och så vidare.

De 'maktlösa invandrarkvinnorna' benämns även som 'de svagaste i samhället'⁴⁸, och tillskrivs således inget tänkbart aktörsutrymme för att förändra sin situation utan denna förändring måste komma från annat håll, närmare bestämt genom 'hjälp'⁴⁹ från 'svenska feminister'.

*"Hon säger att svenska feminister ägnar sin kraft åt att få in fler kvinnor i bolagsstyrelser i stället för att kämpa för att ge hundrausen flickor och kvinnor utsatta för kvinnoförtryck i hederns namn sin frihet"*⁵⁰

De 'svenska feministerna' i fråga utgörs av två subjektspositioner som sätts emot varandra. Vi har valt att benämna dessa subjektspositioner som 'den blundande' och 'den sanningssägande feministen' vilka redogörs för nedan.

4.4.2 'Den Blundande' Feministen

Vi benämner 'den blundande feministen' som en egen subjektsposition med hänvisning till dess återkommande figurerande i hedersdiskursen. Som redan nämnt i 'problem'-representationen (4.1) representeras subjektet vara en delorsak till 'problemets' fortskridande genom att dem 'Ijugit'⁵¹, 'blundat'⁵², 'motarbetat'⁵³ och 'relativiserat'⁵⁴ hedersfrågan eftersom dem 'saknar mod'⁵⁵ att 'erkänna'⁵⁶ den kulturella kopplingen.

⁴⁷ Westerholm, Johan 2017. "I skuggan av #Metoo - Hedersförtrycket och hedersvåldet lever vidare" Ledarsidorna 23/11

⁴⁸ Ibid

⁴⁹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Mohammad, Sara 2017, "Dags för schyman och regeringen att fördöma hederskulturen", Expressen 12/6

⁵² Heberlein, Ann 2016. "Samtalsklimatet i Sverige saknar mod", Expressen 26/5

⁵³ Dagerlind, Mats 2017. "Kakabaveh larmade om invandrat hedersförtryck – petas från vänsterpartiets riksdagslista", Samhällsnytt 30/11

⁵⁴ Nordling Blanco, Sissela. Rantala Bonnier, Anna 2018. "Vår nya partiledare har fel om hedersvåldet", Aftonbladet 7/3

⁵⁵ Heberlein, Ann 2016. "Samtalsklimatet i Sverige saknar mod", Expressen 26/5

⁵⁶ Thörnqvist, Mikael 2017. "Varför har vänstern så svårt för att se hedersförtrycket" Göteborgsposten 21/1

“Jag ser en stor okunskap hos unga feminister. De blundar för två hundra års kamp i fredstid då våra positioner trots hårt motstånd från manssamhället har flyttats fram. Hedersförtrycket måste tas på allvar”⁵⁷

“Jag som deltagit i kvinnokampen så länge trodde i min naivitet att allt nu var klappat och klart. Och så ser jag att dagens feminister aktivt motarbetar kvinnor från andra länder som kämpar för sin frihet”⁵⁸

Flera egenskaper tillskrivs subjektet i hedersdiskursen förutom det som vi precis har nämnt. Bland annat är den här typen av ‘Feminist’ ‘ung’⁵⁹ (läs: naiv), och har med sin feministiska (läs: relativistiska) kunskapssyn en ‘direkt felaktig analys’⁶⁰. Paradoxalt nog representeras de även vara ‘akademiska’⁶¹ och ‘FI-medlemmar’⁶². ‘Feministen’ representeras även ha en spatial position i ‘storstäder’⁶³, eller t.o.m ‘södermalm’⁶⁴, vilket skapar en föreställning om ‘feministen’ som distant från, och således okunnig om vad som ‘verkligen sker i förorterna’. Subjektspositionen får således en relativt svag maktposition eftersom den kunskapssyn den förknippas med nedvärderas och avfärdas inom den dominerande kulturella kunskapssynen som genomsyrar hedersdiskursen i media. Detta menar vi vara en delande praktik som utestänger personer som känner sig vid och anammar subjektspositionen ‘feminist’ eftersom dem avseras mot och ombeds ‘ställa sig bakom’⁶⁵ dem ‘riktiga’⁶⁶ feministerna som ser ‘verkligheten’⁶⁷ som den faktiskt ser ut’⁶⁸. Mer om dessa ‘riktiga feminister’ nedan.

⁵⁷ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. “Feministerna har glömt bort kvinnokampen”, Dagens Nyheter 14/2

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Ibid

⁶⁰ Madon, Sakine 2018. “Feministiskt initiativ - partiet för dig som vill blunda för hedersförtryck” Vestmanlands Läns Tidning 26/2

⁶¹ Westerholm, Johan 2017. “I skuggan av #Metoo - Hedersförtrycket och hedersvåldet lever vidare” Ledarsidorna 23/11

⁶² Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. “Feministerna har glömt bort kvinnokampen”, Dagens Nyheter 14/2

⁶³ Pihl, Karin 2017, “Glöm inte klassanalysen feminister”, Kristianstadsbladet 3/2

⁶⁴

⁶⁵ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, “Sara Mohammad: Rädslan för att betraktas som rasist verkar vara viktigare än omsorgen om de som är utsatta för hedersförtryck” Dagens Nyheter. 1/2

⁶⁶ Lamotte, Joakim 2015, “Att få barn blev en ögonöppnare”, Aftonbladet 7/8

⁶⁷ Heberlein, Ann 2018, “Sanningen skall göra er fria”, Ledarsidorna 17/1

⁶⁸ Ibid

4.4.3 'Den Sanningssäggande' Feministen

Vi studerar, med hjälp av WPR och Governmentality-teori, de 'kunskaper' genom vilka styrandet äger rum (2.1, 3.1). I detta sammanhang har 'experter' en avgörande roll genom sitt inflytande *på och genom* dessa 'kunskaper' (Bacchi 2009:26). Vi benämner 'sanningssäggande feminister' som en 'expert'-subjektsposition på grund av att dem, i hedersdiskursen, kontinuerligt benämns som 'riktiga feminister', men samtidigt åtskiljs från den andra typen av 'feminist' som vi ovan redogjort. Vi vill emfasera att vi inte förhåller oss till denna subjektsposition utifrån de aktörer som kan tänkas besitta den (e.g: sakkunniga, NGO:arbetare och dylikt) utan snarare som ett diskursivt element - och subjekt - med ett sanningsanspråk som således fungerar som 'sanningsproducenter' i diskursen (Bacchi 2009 Ibid, Foucault 1991:79). Denna 'expert'-subjektsposition anser vi ha ett diskursivt 'sannings'-anspråk vilket vi i enlighet med en Foucauldiansk förståelse anser inneha en större maktposition, åtminstone *i relation till* den 'blundande feministen', eftersom den här subjektspositionen reproducerar, och bekräftar, den övergripande kulturella kunskapsynen som genomsyrar 'problem'-representationen.

'' Därför avskyr de oss som, med hjälp av empiri och fakta, beskriver verkligheten som den faktiskt ser ut i Sverige 2018. Sanningen är inte vacker, men om vi ska komma till rätta med de problem som finns måste vi utgå ifrån en korrekt beskrivning av verkligheten, inte med utgångspunkt i önsketänkande. ''⁶⁹ [Fetstil i original].

''Konflikten Mellan Kakabaveh och partiledningen bottenar i att man har olika uppfattning om huruvida hederskultur, hedersförtryck och hedersvåld existerar. Kakabaveh menar – utifrån den verklighet hon iakttagit i områden där hon själv bott och de erfarenheter hon har med sig i egenskap av sitt kurdiska invandrarursprung – att dessa fenomen är i högsta grad verkliga. ''⁷⁰

De som innehar denna subjektsposition består, i en svensk kontext, av bl.a högerdebattörer, NGO-arbetare på plats i förorterna, samt avhoppade 'vänster'-människor som blivit uteslutna från sina respektive sammanhang på grund av deras, tidiga, påpekande av hedersfrågans kulturella dimension. Sådana 'sanningssäggande feminister' tillskrivs ett stort diskursivt utrymme i mediala sammanhang vilket i synnerhet DN:s 'Insidan'-serie om hedersvåld illustrerar. I artikelserien, som utger sig "skildra hur det är att leva ett liv där friheten är inskränkt för att familjens heder ska värnas"⁷¹, tillskrivs medialt och diskursivt utrymme till bl.a. Amineh Kakabaveh, Sara Mohammad, Hanna Gadbad, och andra kvinnor som tidigt

⁶⁹ Heberlein, Ann 2016. "Samtalsklimatet i Sverige saknar mod", Expressen 26/5

⁷⁰ Dagerlind, Mats 2017. "Kakabaveh larmade om invandrat hedersförtryck – petas från vänsterpartiets riksdagslista", Samhällsnytt 30/11

⁷¹ Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018 "Nyamko Sabuni fick nobben för nästan alla förslag mot hedersförtryck" Dagens Nyheter 31/1

uttalat sig i hedersfrågan på ett sätt som överensstämmer med den nuvarande hegemoniska, men tidigare kontroversiella, 'problem'-representationen.

*‘I skuggan av #metoo riskerar de svagaste, de med starka kontrollerande klaner, drabbas av omvärldens och aktivisternas tystnad och glömska. Från att den kvinno- och främst frihetsrörelsen ha varit på offensiv genom GAPF, ”Glöm aldrig Pela och Fadime”, samt ”Varken hora eller kuvad” med Sara Mohammad respektive Amine Kakabaveh som frontfigurer är dessa idag undanträngda i debatten. Precis i det ögonblick de hade börjat få upp ett moment och genomslag.’*⁷² [Fetstil i original].

‘Feministen’ som tidigare nämnts har representerats vara en orsak till problemet (4.1) genom sitt ‘blundande’, ‘motarbetande’, ‘relativiserande’ och har således avfärdas som ett hinder för ‘den riktiga kvinnokampen’ vid namn heder. De ‘riktiga’, ‘sanningssägande’ feministerna inkluderas emellertid inte i denna kategori eftersom de innehar de kvalitéer som normeras i hedersdiskursen. Dessa kvalitéer är bestående av ett ‘erkännande’ av hedersfenomenets kulturella förklaringsmodell, ‘modet’ att tala upp trots att dem blivit ‘brännmärkta som rasister’⁷³. Citatet ovan illustrerar även den målkonflikt mellan ‘det vanliga svenska’ förtrycket, som i hög grad *har* uttryckts i samband med #MeToo-rörelsen, och det särskilda hedersvåldet som, på grund av att #MeToo-rörelsens momentum placerat ‘de svagaste’ i ‘skuggan’.

‘Ett par gånger i månaden föreläser jag för vårdpersonal, personal i skolan, socionomer och andra som arbetar ute i de där verksamheterna som går på knäna. De är bekymrade. De försöker förhålla sig till att leva med konkurrerande etiska och moraliska system, med att olika grupper av människor_ser helt olika på män och kvinnor, på barnuppfostran, på begrepp som tid, heder, ansvar.

*De törstar efter texter som på allvar behandlar den nya verklighet vi lever i, det nya land Sverige är. De är varken rasister eller rädda. De arbetar och vill väl. De vill förstå – och de uppskattar reflektion kring den vardag de lever i. Kulturkritik’*⁷⁴

I detta citat framhävs de kvaliteter som subjektet den ‘sanningssägande feministen’ besitter. De representeras vara ‘nyfikna’, ‘modiga’ och ‘vill förstå den nya verkligheten’. De representeras även arbeta ‘ute i de där verksamheterna’ (läs: förorten) vilket ger dem en spatial närhet till ‘problemet’ och således ett tolkningsföreträde. Citatet belyser även de vidare aspekter vi resonerat kring i denna uppsats. Deras försök att förhålla sig till ‘koncurrerande etiska och moraliska system’ (läs: sekularism och Islamism) där ‘grupper’ ser ‘helt olika på män och kvinnor’ (läs: jämställdhet) illustrerar även hur subjektet ihopkopplas med den dominerande kulturella diskursen kring heder där jämställdhet fungerar som en gränsdragning mellan vi och dem.

⁷² Heberlein, Ann 2016. “Samtalsklimatet i Sverige saknar mod”, Expressen 26/5 tillgänglig här:

⁷³ Ibid

⁷⁴ Ibid

Detta fenomen har dokumenterats i liknande forskning från andra länder där 'experter' med "inside viewpoints" fått en speciell status i diskursen. Selen Ercan (2015) benämner dessa kvinnor, i en tysk kontext, som "Autentiska informanter" vars historier "inifrån" kommit att uppfattas som mer pålitliga än empiriska studier. Den 'Sanningssägande feministen' erhåller således ett sanningsanspråk med hänvisning till sin spatiala position. Ercan (2015) menar vidare att dessa historier *kommit att uppfattas* som mer pålitliga (de har tidigare ignorerats vilket *numera* ger historierna mer trovärdighet) eftersom de *nu* överensstämmer med, och 'bekräftar', dominerande föreställningar om parallella samhällen och ett misslyckat multikulturalism-projekt (Ercan 2015:672). De historier som framförs av dessa autentiska informatörer uppmärksammas på ett sätt som Rostock & Berghahn (2008) kallar för "hegemoniskt lyssnande" där "lyssnandet" (som sker genom att bl.a. uppmärksammas medialt och ta upp diskursivt utrymme) görs eftersom det som sägs stabiliserar "de rådande omständigheterna" - i Sveriges fall; en ökande trend av politiserade 'utsatta' områden samt dess alltmer differentierade, icke-svenska, medborgare (Rostock & Berghahn 2008:354).

Den förskjutning som inträffat, och gett de tidigare ignorerade rösterna ett sanningsanspråk, anser vi vara illustrerande för att betydelser och föreställningar är ombytliga och skiftande - avhängigt på vidare samhällsprocesser - vilket är ett centralt teoretiskt antagande i den post-strukturella tanke skolan (Foucault 1997). Med "vidare samhällsprocesser" avser vi i detta sammanhang bl.a. den övergripande islamofobiska utvecklingen som vunnit mark sedan eflte-septemberattackerna 2001, samt de senaste årens flyktingvåg och politiska vändning i samband med "flyktingkrisen" 2015 vars politik legitimeras med hänvisning till bl.a. Kulturella problem inom Islam och hos invandrare i allmänhet.

5 Sammanfattning och Avslutande Reflektioner

I denna sammanfattande diskussion sammanfattar vi de viktigaste observationerna vi tagit med oss från vår forskningsprocess för att sedan avsluta denna uppsats med några egna reflektioner.

5.1 Sammanfattning

Det övergripande syftet med denna uppsats har varit att synliggöra den politik och makt som genomsyrar hedersproblematikeringen. Genom denna process har vi visat hur hedersrelaterade fenomen representeras vara:

- Ett kulturellt fenomen som utförs av icke-svenskar och att detta har tystats ned och motarbetats av feminister, kulturellrelativister och vänsteraktivister vilket har försvårat arbetet och tillåtit 'problemet' att fortskrida och öka.
- En icke-svensk företeelse som inte härstammar härifrån, utan importerats hit av invandrare, och slagit rot i förorterna. 'Problemet' representeras på detta vis inte vara en del av det redan jämställda svenska samhället utan snarare ett hot mot detta.
- Jämställdhet är ett viktigt nyckelkoncept i denna process eftersom den har en gränsdragande funktion mellan 'vi och dem' genom att användas för att diskursivt differentiera mellan 'det svenska' som bärare och försvarare, och 'det icke-svenska' som i avsaknad av och hot mot - jämställdheten.
- En viktig aspekt som osynliggörs i denna process är bl.a. icke-kulturella förklaringsmodeller samt att det, fortsatt pågående, 'vanliga' kvinnoförtrycket i Sverige inte får diskursivt utrymme.
- De subjekt som skapas i diskursen bär på problematiska representationer vilket riskerar att få skadliga konsekvenser som t.ex. en ökad förekomst av hattal och ett ökat antal hatbrott.

5.2 Reflektioner

Som avslutning på denna uppsats följer här några egna reflektioner kring den mediala hedersdiskursen. Det viktigaste vi vill framhålla berör distinktionen mellan det svenska och icke-svenska som (re)produceras genom bl.a. kroppsliga, spatiala och temporala differentieringar som vi anser bidra till en ökad samhällelig segregering - där den kropp, det beteende, och de rum som införlivas med en 'icke-svenskhet' framställs som något som är fel, bakåtsträvande, en motsats och ett hot mot det svenska samhället och dess värderingar. Sådana föreställningar spär onekligen på de rasistiska och islamofobiska strömningar som vinner mark i dagens politiska klimat och marginaliserar ytterligare de grupper som förknippas med denna icke-svenskhet. Det är viktigt att förstå att genom att tala om HRV som ett *enbart* kulturellt problem lösgjort och isolerat från vidare strukturella processer som är verksamma inom och runt det svenska samhället skuldbeläggs vissa kroppar, vissa rum, och vissa beteenden, vilket får skadliga konsekvenser för de människor som associeras med dessa föreställningar.

En annan effekt av den dominerande 'problem'-representationen, vilket vi delvis berört men inte kunnat utveckla vidare för sig självt, berör den 'svenska' subjektiviteten och identiteten. Eftersom denna position framställs som 'redan jämställd' i enlighet med de nyckelkoncept och dikotomier vi redogjort för, så normeras individer som identifierar sig som 'svenska' till att inte kontinuerligt och kritiskt granska sig själva och sin egen kultur. Varför skulle 'Vi' göra det om jämställdhetsarbetet redan är klappat och klart? Normerna som skapas får en 'ångestdämpande' effekt eftersom 'svenskheten' stabiliseras i relation till den ojämslidda 'andra' - vilket riskerar att motverka en självgranskning i förmån för en konstant, och oproportionerlig granskning av 'den andres' kvinnoförtryck. Detta eftersom det finns en hegemonisk betydelse av att det särskilda förtrycket är värre.

Den kulturella diskursen simplificerar problematiken med HRV genom att måla den svart och vit, där det framträder ett perspektiv som skapar en statisk syn på 'problemet' och låser betydelsen kring vilka specifika förhållanden och sociala relationer som föder och göder det hedersrelaterade våldet. Vi menar att man istället bör tala om det hedersrelaterade våldet som en dynamisk och komplex process av strukturella, individuella och kulturella faktorer vilka inte kan lösgöras från varandra och bör förstås som sammanvävda och inbäddade i ett samhälle som genomsyras av maktrelationer. Detta synsätt möjliggör istället för en mer nyanserad bild av problematiken kring hedersrelaterat våld vilken inte medföljer i de rasistiska och islamofobiska föreställningar som underbygger den dominerande kulturella diskursen. På detta sätt tillåts en att tala om våldets kulturella uttryck utan att skuldbelägga och marginalisera vissa grupper. Denna ståndpunkt relaterar

till vår diskussion under rubriken (4.3) där det intersektionella perspektivet, sammankopplat med en post-kolonial läsning, tillåter en mer mångfacetterad analys. Vi vill ytterligare en gång framhålla detta perspektiv som en potentiell motståndsdiskurs som kan användas som en tillgång för att destabilisera den dominerande kulturella hedersdiskursen.

5.3 Självreflektioner

Vi har, som redan nämnts, varit mån om att ta ansvar för de 'verkligheter' vi bidrar till att skapa genom våra förhållningssätt i denna studie. Följaktligen vill vi ta tillfället i akt att i denna avslutande reflektion poängtera att vi medvetet undvikit reproduktion av vissa diskurser kring t.ex. "Kulturell tolerans och respekt för mångfald" som bl.a. Meeto och Mirza (2007) varnar för. Dessa post-koloniala forskare varnar för att denna diskurs ofta utmynnar i policys av icke-intervention från samhället vilket, trots goda intentioner, osynliggjort och tystat ned vissa röster och behov (Meeto&Mirza 2007:3-5). Vi anser att vi ingenstans i denna uppsats förespråkade en sådan hållning trots att vi problematiserat vissa praktiker som vi ansett nödvändiga. Som forskare har vi även ställts inför en paradoxal problematik i analysen av de subjektpositioner som produceras inom diskursen. När vi skrivit om hur en subjektposition blir till reproducerar vi samtidigt densamma och har således bidragit till att kategorisera och befästa de föreställningar som den underbyggs av - även om vi problematiserar samma subjektpositioner. Detta dilemma har vi inte kunnat undfly och har istället lagt vikten på att, i möjligaste mån, visa på hur tillblivelsen av subjekten skett samt att kritiskt analysera vilka effekter detta fått (Carbin 2010:45).

Vi vill även passa på att i den här delen av uppsatsen, poängtera att vår problematiserande diskussion kring 'den sanningssäggande feministen' och de aktörer vi diskuterat i samband med det resonemanget, inte på något sätt bör läsas som ett förespråkande för att deras verksamhet, som vi anser vara ytterst viktig (GAPF 2018), bör avvecklas eller få mindre statsbidrag. Vi har även dragit oss för att benämna aktörer eller subjekt som 'rasister' för att vi anser detta polemiserade kontraproduktivt (Foucault 1997). Inte heller det som i detta avsnitt nämndes (att 'den andres' kvinnoförtryck riskerar att granskas oproportionerligt) bör läsas som en uppmaning att inte överhuvudtaget granska det förtryck som, idag, går under namnet 'Heder'. Med det sagt anser vi att vi bidragit med ytterligare forskning, och inte bara 'Akademiskt prat', i ett ämne som vi anser viktigt. Forskning som bör tas i hänsyn när ett 'problem' såsom 'heder', ska 'lösas'. Utan denna typ av forskning uppstår vad Sparkes (1992:48) kallar för ett tunnelseende som tillåter vissa 'problem' att utforskas uttömmande medan andra 'problem' inte ens uppfattas överhuvudtaget.

6 Referenser

6.1 Primärmaterial

Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Filosofiprofessorn: Vi talar om förtrycket, men inget händer", Dagens Nyheter 6/2 tillgänglig här: <https://www.dn.se/insidan/filosofiprofessorn-vi-talar-om-hedersfortrycket-men-nastan-inget-hander>

Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Sara Mohammad: Rädslan för att betraktas som rasist verkar vara viktigare än omsorgen om de som är utsatta för hedersförtryck" Dagens Nyheter. 1/2 tillgänglig här: <https://www.dn.se/arkiv/insidan/sara-mohammad-radslan-for-att-betraktas-som-rasist-verkar-vara-viktigare-an-omsorgen-om-de-som-ar/>

Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018, "Åsa Regner: Hög tid för insats mot hedersbrott" Dagens Nyheter. 22/2 tillgänglig här: <https://www.dn.se/insidan/asa-regner-hog-tid-for-insats-mot-hedersbrott/>

Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018. "Feministerna har glömt bort kvinnokampen", Dagens Nyheter 14/2 tillgänglig här: <https://www.dn.se/insidan/feministerna-har-glomt-bort-kvinnokampen/>

Arbman, Hans. Lerner, Thomas 2018 "Nyamko Sabuni fick nobben för nästan alla förslag mot hedersförtryck" Dagens Nyheter 31/1 Tillgänglig här <https://www.dn.se/insidan/nyamko-sabuni-fick-nobben-for-nastan-alla-forslag-mot-hedersfortryck/>

Arpi, Ivar. 2018. *Journalister med vit skuld struntar i källkritiken*. Svenska Dagbladet 13/5 <https://www.svd.se/journalister-med-vit-skuld-struntar-i-kallkritiken>

Avellan, Heidi 2018. "FI:s förlorade heder" Sydsvenskan 26/2 Tillgänglig här: <https://www.sydsvenskan.se/2018-02-26/fis-forlorade-heder>

Dagerlind, Mats 2017. "Kakabaveh larmade om invandrat hedersförtryck – petas från vänsterpartiets riksdagslista", Samhällsnytt 30/11, tillgänglig här: <https://samnytt.se/kakabaveh-larmade-om-invandrat-hedersfortryck-petas-fran-vansterpartiets-riksdagslista/>

DN:s Ledarredaktion 2018. "Sverige ska inte belöna den som gifter sig med ett barn" Dagens Nyheter 29/1 Tillgänglig här: <https://www.dn.se/ledare/sverige-ska-inte-belona-den-som-gifter-sig-med-ett-barn/>

Helmerson, Erik 2017. "Ta den historiska chansen mot hedersvåld" Dagens Nyheter 11/9, Tillgänglig här: <https://www.dn.se/ledare/signerat/erik-helmerson-ta-den-historiska-chansen-mot-hedersvald/>

Heberlein, Ann 2016. "Samtalsklimatet i Sverige saknar mod", Expressen 26/5 tillgänglig här: <https://www.expressen.se/debatt/samtalsklimatet-i-sverige-saknar-mod/>

Heberlein, Ann 2018, "Sanningen skall göra er fria", Ledarsidorna 17/1, tillgänglig här: <https://ledarsidorna.se/2018/01/sanningen-skall-gora-er-fria/>

Kerpner, Joachim. Röstlund, Lisa 2017. "Experter och utsatta: Vi vill ha en lag mot hedersbrott", Aftonbladet 1/6 tillgänglig här: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zpmX4/expertes-och-utsatta-vi-vill-ha-en-lag-mot-hedersbrott>

Lamotte, Joakim 2015, "Att få barn blev en ögonöppnare", Aftonbladet 7/8, Tillgänglig här: <https://www.aftonbladet.se/wendela/article19326833.ab>

Madon, Sakine 2017. "Partiet som alltid lagt hederslocket på" Östersundsposten 23/4 Tillgänglig här: <http://www.op.se/opinion/ledare/sakine-madon-partiet-som-alltid-lagt-hederslocket-pa>

Madon, Sakine 2018. "Feministiskt initiativ - partiet för dig som vill blunda för hedersförtryck" Vestmanlands Läns Tidning 26/2 Tillgänglig här: <http://www.vlt.se/opinion/ledare/sakine-madon-feministiskt-initiativ-partiet-for-dig-som-vill-blunda-for-hedersfortryck>

Madon, Sakine 2018. "Skämtar du med oss Gudrun Schyman?" Sala Allehanda 16/1 Tillgänglig här: <https://www.salaallehanda.com/opinion/ledare/sakine-madon-skamtar-du-med-oss-gudrun-schyman>

Magnusson, Lisa 2018. "Vilka rättigheter ska mörkhyade flickor ha" Dagens Nyheter 4/4 Tillgänglig här: <https://www.dn.se/ledare/signerat/lisa-magnusson-vilka-rattigheter-ska-morkhyade-flickor-ha/>

Mohammad Sara 2017, "Dags för Schyman och regeringen att fördöma hederskulturen", Expressen 12/6, Tillgänglig här: <https://www.expressen.se/debatt/dags-for-schyman-och-regeringen-att-fordoma-hederskulturen/>

Nordling Blanco, Sissela. Rantala Bonnier, Anna 2018. "Vår nya partiledare har fel om hedersvåldet", Aftonbladet 7/3, Tillgänglig här: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/G1nwBJ/var-nya-partiledare-har-fel-om-hedersvaldet>

Osman, Bilan 2017, "Hedersvåldets offer sviks av de som säger sig värna dem", EXPO 3/2 tillgänglig här: <https://expo.se/2017/02/hedersvaldets-offer-sviks-av-de-som-sager-sig-varna-dem>

Pihl, Karin 2017, "Glöm inte klassanalysen feminister", Kristianstadsbladet 3/2, Tillgänglig här: <http://www.kristianstadsbladet.se/ledare/glom-inte-klassanalysen-feminister/> --

Thörnqvist, Mikael 2017, "Varför har vänstern så svårt för att se hedersförtrycket?", Göteborgsposten, 21/1, Tillgänglig här: <http://www.gp.se/debatt/varfor-har-vanstern-sa-svart-for-att-se-hedersfortrycket-1.4124739>

Westerholm, Johan 2017. ‘‘I skuggan av #Metoo - Hedersförtrycket och hedersvåldet lever vidare’’ Ledarsidorna 23/11 <https://ledarsidorna.se/2017/11/i-skuggan-av-metoo-hedersfortrycket-och-hedersvaldet-lever-vidare/>

Winberg, Yasmine 2014. ‘‘Att få barn blev en ögonöppnare’’, Aftonbladet 7/8 tillgänglig här <https://www.aftonbladet.se/wendela/article19326833.ab>

6.2 Sekundärmaterial

Abu-Lughod, Lila. "Seductions of the ‘‘honor crime’’." *differences* 22.1 (2011): 17-63.

Alvesson, Mats. 2016. ‘‘Politisk korrekthet gör oss dummare’’. Aftonbladet 24/7 <https://www.aftonbladet.se/debatt/article23208778.ab>

Avci, Gulan, Johansson, Anton. Mohammad, Sara. 2018. ‘‘Skärp lagstiftningen mot hedersrelaterat våld’’. Dagens Samhälle 5/3 <https://www.dagensamhalle.se/debatt/skarp-lagstiftningen-mot-hedersrelaterat-vald-20992> -

Bacchi, Carol Lee (2009), *Analysing Policy: What’s the problem represented to be?*, 1st ed, Pearson Australia; 2009

Bacchi, Carol, and Malin Rönnblom. "Feminist discursive institutionalism—A poststructural alternative." *NORA-Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 22.3 (2014): 170-186.

Bacchi, Carol. "Foucault, policy and rule: Challenging the problem-solving paradigm." (2010).

Bacchi, Carol. ‘‘Introducing the ‘‘What’s the problem represented to be?’’ approach’’, i Bletsas, Angelique, and Chris Beasley. *Engaging with Carol Bacchi. Strategic Interventions and Exchanges*. University of Adelaide Press, 2015.

Bletsas, Angelique, and Chris Beasley. *Engaging with Carol Bacchi. Strategic Interventions and Exchanges*. University of Adelaide Press, 2015.

Bacchi, Carol. Beasley, Chris. ‘‘Making politics fleshy: the ethic of social flesh’’, i Bletsas, Angelique, and Chris Beasley. *Engaging with Carol Bacchi. Strategic Interventions and Exchanges*. University of Adelaide Press, 2015.

Boström, Håkan. 2016. ‘‘Expo på villovägar’’, Göteborgsposten 25/7. <http://www.gp.se/ledare/expo-p%C3%A5-villov%C3%A4gar-1.3500994>

Björkdahl, Annika, and Johanna Mannergren Selimovic. "Translating UNSCR 1325 from the global to the national: protection, representation and participation in the National Action Plans of Bosnia-Herzegovina and Rwanda." *Conflict, Security & Development* 15.4 (2015): 311-335.

Shirazi, Faegheh, and Smeeta Mishra. "Young Muslim women on the face veil (niqab) A tool of resistance in Europe but rejected in the United States." *International Journal of Cultural Studies* 13.1 (2010): 43-62.

Carbin, Maria (2010), Mellan tystnad och tal. Flickor och hedersvåld i svensk offentlig politik. Stockholm studies in Politics 134, Stockholm; 2010

Carlsson, Mattias. Sköld, Josefine. 2018. "UD misstänker hemlig avlyssning efter försök att misskreditera journalist". Dagens Nyheter 16/3 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/ud-misstanker-hemlig-avlyssning-efter-forsok-att-misskreditera-journalist/>

Castel, R. (1994). "Problematization" as a mode of reading history. In J. Goldstein (Ed.), *Foucault and the writing of history* (pp. 237-252). Oxford, UK: Blackwell.

Cox, Robert W. "Social forces, states and world orders: beyond international relations theory." *Millennium* 10.2 (1981): 126-155.

Dean, Mitchell (2010). *Governmentality: power and rule in modern society*. 2. ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications

Eduards, Maud (2002). *Förbjuden handling: om kvinnors organisering och feministisk teori*. Malmö: Liber ekonomi.

Eldén, Åsa. "När mord blir emblematiska. Våld mot kvinnor i turkisk och svensk media." *Tidskrift för genusvetenskap* 35.2-3 (2014): 129-151.

Ercan, Selen A. "Creating and Sustaining Evidence for "Failed Multiculturalism" The Case of "Honor Killing" in Germany." *American Behavioral Scientist* 59.6 (2015): 658-678.

Foucault, Michel (1978) 'Governmentality' (lecture at the Collège de France, 1 February), in Graham Burchell, Colin Gordon and Peter Miller (eds) *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, Hemel Hempstead

Foucault, Michel. "The subject and power." *Critical inquiry* 8.4 (1982): 777-795.

Foucault, M. 1991 [1980], 'Questions of Method', in *The Foucault effect: Studies in governmentality*, eds G. Burchell, C. Gordon & P. Miller, University of Chicago Press, Chicago

Foucault, M. (1997. [1984]) *Polemics, politics and problematizations*. based on an interview conducted by P. Rabinow; Trans. L. Davis; in *Essential Works of Foucault, Vol. I: Ethics*. Available at: <http://foucault.info/foucault/interview.html> (accessed 4 Feb 2013).

Grewal, Inderpal. 2013. Outsourcing patriarchy: Feminist encounters, transnational mediations and the crime of 'honour killings.' *International Feminist Journal of Politics* 15(1):1–19.

Gramsci, Antonio, Quintin Hoare, and Geoffrey Nowell-Smith. "Selections from the prison notebooks of Antonio Gramsci." (1971).

Glöm Aldrig Pela och Fadime (GAPF). 2018. Tillgänglig här: <http://gapf.se/gapf/>

Hansen, Lene —Post structuralism i Baylis, John, Smith, Steve & Owens, Patricia (red.) (2011). *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. 5. ed. Oxford: Oxford University Press

Huysmans, J. (2000) 'The European Union and the Securitization of Migration', *Journal of Common Market Studies*, 38(5): 751–77.

Huysmans, J. (2000) 'The European Union and the Securitization of Migration', *Journal of Common Market Studies*, 38(5): 751–77

Herz, Marcus (red. 2012), *Kritiskt socialt arbete*. Malmö; Liber.

Ho, Christina. "Muslim women's new defenders: Women's rights, nationalism and Islamophobia in contemporary Australia." *Women's Studies International Forum*. Vol. 30. No. 4. Pergamon, 2007.

Krastev, Ivan. *After Europe*. University of Pennsylvania Press, 2017.

Kinnvall, Catarina. "Globalization and religious nationalism: Self, identity, and the search for ontological security." *Political psychology* 25.5 (2004): 741-767

Kerpner, Joachim. Röstlund, Lisa. 2017. 'Forskare: 240 000 unga i Sverige kan vara drabbade'. *Aftonbladet* 29/5 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/knnm9/forskare-240-000-unga-i-sverige-kan-vara-drabbade>

Lewis, Seth C., Kelly Kaufhold, and Dominic L. Lasorsa. "Thinking about citizen journalism: The philosophical and practical challenges of user-generated content for community newspapers." *Journalism Practice* 4.2 (2010): 163-179.

Meetoo, V., & Mirza, H. S. (2007). "There is nothing 'honourable' about honour killings:" Gender violence and the limits of multiculturalism. *Women's Studies International Forum*, 30, 187–200.

Norström, Jonathan. 2018. 'FI:s nya partiledare: Hedersvåld finns i det svenska samhället också'. *Nyheter Idag* 9/4. <https://nyheteridag.se/fis-nya-partiledare-hedersvald-finns-i-det-svenska-samhallet-ocksaa/>

Oxford research (2013), *Forskning om utsatthet hos förmodade muslimer och islamofobi i Sverige: En översikt av forskning publicerad vid universitet och högskolor i Sverige sedan 2003*, Oxford research (2013)

Pérez Enrique (2014), *Vad vet vi om de insatser som socialtjänsten gör i hedersrelaterade konflikter inom familjen?*, Malmö Högskola (2014), FOU - Rapport 2014:1

Pringle, Richard. "Masculinities, sport, and power: A critical comparison of Gramscian and Foucauldian inspired theoretical tools." *Journal of sport and social issues* 29.3 (2005): 256-278.
Said, Edward W. "Orientalism: western conceptions of the Orient. 1978." *Harmondsworth, Eng.:* *Penguin* (1995).

Rönblom, Malin. 'Post-structural comparative politics: Acknowledging the political effects of research', i Bletsas, Angelique, and Chris Beasley. *Engaging with Carol Bacchi. Strategic Interventions and Exchanges*. University of Adelaide Press, 2015.

Rostock, Petra, and Sabine Berghahn. "The ambivalent role of gender in redefining the German nation." *Ethnicities* 8.3 (2008): 345-364.

SVT Play 2018, 'Opinion Live', 8e Mars 2018. <https://www.svtplay.se/video/17248082/opinion-live/opinion-live-sasong-5-8-mar-22-00?start=auto&tab=2017>

Sjöstedt, Jonas. 2018. "V vill skärpa lagar för att bekämpa hedersvåld". Dagens Nyheter 21/1 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/v-vill-skarpa-lagar-for-att-bekampa-hedersvald/> -

Spivak, Gayatri Chakravorty (1993a) "Can the subaltern speak?", i Chrisman, Laura & Williams, Patrick (red) *The Spivak reader*. London/New York: Routledge.

Sparkes, A.C. (1992). The paradigms debate: An extended review and a celebration of difference. In A. Sparkes (Ed.), *Research in physical education and sport: Exploring alternative visions* (pp. 9-60). London: Falmer.

Shirazi, Faegheh, and Smeeta Mishra. "Young Muslim women on the face veil (niqab) A tool of resistance in Europe but rejected in the United States." *International Journal of Cultural Studies* 13.1 (2010): 43-62.

Wikan, Unni. *En fråga om heder*. Ordfront förlag, 2011.

Westerstrand J. (2017). Kontextualiseringens svåra konst : Kunskap, kön och förbindelselinjer i en förundersökning om "hedersvåld". *Sociologisk forskning* [Internet]. 2017;54(3):209–32. Tillgänglig vid: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:du-26338>

Yurdakul, Gökçe, and Anna C. Korteweg. "Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain." *Women's Studies International Forum*. Vol. 41. Pergamon, 2013.

6.3 Offentligt Tryck

SCB, På tal om kvinnor och män 2008. Tillgänglig här: http://www.scb.se/statistik/publikationer/le0202_2008a01_br_x10br0801.pdf

Kunskap och forskningsöversikt (2010). *Hedersrelaterad problematik i skolan* (SOU2010:84). Stockholm: Delegationen för jämställdhet i skolan. Tillgänglig här: <https://www.regeringen.se/49b716/contentassets/71699e859ddb4d74a037f1c3903f584d/hedersrelaterad-problematik-i-skolan--en-kunskaps--och-forskningsoversikt-sou-201084>

Regeringens Skrivelse (2007/2008). *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor - hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*. (Stockholm) Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Tillgänglig här: <https://www.regeringen.se/49b70c/contentassets/bc62728a94904029aca939ce937238e2/handlingsplan-for-att-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-vald-i-samkonade-relationer-skr.-20070839>

UNCERD (United Nations committee on the elimination of racial discrimination) (2018). Concluding observations on the combined twenty-second and twenty-third periodic reports of Sweden. Tillgänglig här: http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CERD/Shared%20Documents/SWE/INT_CERD_COC_SWE_31204_E.pdf

Betänkande av nationella samordnaren mot våld i nära relationer (2014). *Våld i nära relationer - en folkhälsofråga* (SOU2014:49). Stockholm: Nationella samordnaren mot våld i nära relationer <https://www.regeringen.se/49bb84/contentassets/9d9b0adf4a844a77836ffa9ca6b466df/vald-i-nara-relationer---en-folkhalssofraga-forslag-for-ett-effektivare-arbete-del-1-av-2-sou-201449> - SOU 2014:49

Länstyrelsen Dalarnas Län (2018), Socialtjänstens arbete med hedersvåld: Resultat från en intervjuundersökning, Länsstyrelsen Dalarna (2018), Rapport 2018:01 Tillgänglig här: http://www.lansstyrelsen.se/Dalarna/Sv/publikationer/rapporter-2018/Documents/Rapport_hedersv%C3%A5ld.pdf

UNFPA (United Nations Population Fund) (2000). The state of the world population: Chapter 3 ending violence against women and girls. http://www.unfpa.org/swp/2000/english/press_kit/summary.html

Spelregler för press, radio och tv (2000), Pressens samarbetsnämnd, Stockholm, s 8